

Toepassing van geweld door de politie in Sint Maarten

Onderzoek naar geweldsgebruik door de politie en geweldsgebruik tegen de politie

Toepassing van geweld door de politie in Sint Maarten

Onderzoek naar geweldsgebruik door de politie en geweldsgebruik tegen de politie

Opdrachtgever: Raad voor de rechtshandhaving

September 2014

Inhoudsopgave

Lijst met gebruikte afkortingen	5
Voorwoord	7
Samenvatting en aanbevelingen	8
Samenvatting	8
Aanbevelingen	11
Summary and recommendations	13
Summary	13
Recommendations	16
1. Inleiding	19
1.1 Inleiding en aanleiding	19
1.2 Doelstelling	19
1.3 Probleemstelling en onderzoeksvragen	20
1.4 Onderzoeksaanpak en –methode	20
1.5 Afbakening	21
1.6 Leeswijzer	21
2. Toetsingskader	23
2.1 Wettelijk kader	23
2.2 Nog niet geïmplementeerde onderlinge regelingen	25
3. Kennis van wet- en regelgeving en geweldsbevoegdheden en de geweldsmiddelen	27
3.1 Kennis van wet- en regelgeving en geweldsbevoegdheden	27
3.2 Geweldsmiddelen	27
4. Scholing en toetsing	31
4.1 Initiële opleiding	31
4.2 Training en toetsing van vaardigheden	32
4.3 Lichamelijke conditie	34
5. Het gebruik van geweld en buitenproportioneel geweld door politieagenten	37
5.1 Het gebruik van geweld en buitenproportioneel geweld door politieagenten	37
5.2 Melden van geweld	38
5.3 Klachten en aangiftes over het toepassen van geweld en buitenproportioneel geweld door politieagenten en opvolging daarvan	39
5.3.1 Klachten	40
5.3.2 Aangiftes	41
5.3.3 Opvolging	42
6. Geweld tegen politieagenten	47
6.1 Veiligheid op straat	47
6.2 Geweld tegen politie	48
6.3 Opvolging van klachten en aangiftes over geweld tegen de politie	48
6.4 Opvang en nazorg van politieagenten	49

Lijst met gebruikte afkortingen

Ambtsinstructie politie	Landsbesluit Ambtsinstructie politie
AG	Advocaat-generaal
Bavpoller	Buitengewone agent van politie
Bavpolopleiding	Opleiding tot buitengewone agent van politie
Besluit rechtspositie KPSM	Besluit rechtspositie Korps Politie Sint Maarten
BIZ	Bureau interne zaken van het Korps Politie Sint Maarten
BPO	Basispolitieopleiding
BPZ	Basispolitiezorg
CBA	Criminaliteitsbeeldanalyse
fte	Full time equivalent
IBT	Integrale beroepsvaardigheden training
IGD	Immigratie- en Grensbewakingsdienst
JVO	Justitieel Vierpartijenoverleg
KPSM	Korps Politie Sint Maarten
Lb ham	Landsbesluit houdende algemene maatregelen
Onderlinge regeling Ambtsinstructie	Onderlinge regeling ambtsinstructie voor de politie van Curaçao, van Sint Maarten en van Bonaire, Sint Eustatius en Saba
Onderlinge regeling kwaliteitseisen, opleidings- en trainingsvereisten politie	Onderlinge regeling houdende kwaliteitseisen, opleidings- en trainingsvereisten politie van Curaçao, van Sint Maarten en van Bonaire, Sint Eustatius en Saba
OM	Openbaar ministerie
Ovj	Officier van justitie
PG	Procureur-generaal
Raad	Raad voor de rechtshandhaving
Uitrustingsregeling	Onderlinge regeling uitrusting politie van Curaçao, van Sint Maarten en van Bonaire, Sint Eustatius en Saba
VKS	Vrijwilligers Korps Sint Maarten

Voorwoord

In zijn Jaarplan 2014 heeft de Raad voor de rechtshandhaving vastgelegd welke onderzoeken in 2014 worden uitgevoerd. Eén van deze onderzoeken betreft het gebruik van geweld door de politie.

Dit rapport bevat de uitkomsten van het onderzoek in Sint Maarten naar het gebruik van geweld door de politie. Tevens is gekeken naar het gebruik van geweld tegen de politie.

Het onderzoek wijst uit dat het gebruik van geweld, verbaal geweld en buitenproportioneel geweld door en tegen de politie geen structureel probleem is in Sint Maarten, maar het is volgens de Raad wel een aandachtspunt. Indien wordt geïnvesteerd in training van vaardigheden en kennis van politieagenten en klachten en aangiftes van burgers adequaat worden opgepakt, wordt daarmee de kans vergroot dat geweld op een correcte manier wordt toegepast.

Net als bij eerdere onderzoeken van de Raad het geval was, werkten de betrokken organisaties en personen op constructieve wijze mee aan het onderzoek. De Raad dankt de personen die zijn benaderd voor hun medewerking.

DE RAAD VOOR DE RECHTSHANDHAVING

Mr. G.H.E. Camelia, voorzitter

Mr. F.E. Richards

Mr. J.J. van Eck

Samenvatting en aanbevelingen

Samenvatting

Inleiding

Ingevolge artikel 3, eerste lid, sub a Rijkswet Raad voor de rechtshandhaving houdt de Raad voor de rechtshandhaving onder andere toezicht op de politie. In zijn jaarplan voor 2014 heeft de Raad bepaald dat een onderzoek plaatsvindt naar het gebruik van geweld door de politie in de landen die onder de inspectiebevoegdheid van de Raad vallen.

Dit rapport bevat het antwoord op de vragen hoe in Sint Maarten het gebruik van geweld door de politie is geregeld en in welke mate sprake is van gebruik van geweld en buitenproportioneel geweld door de politie. Tevens komt het gebruik van geweld tegen de politie aan de orde. De Raad kijkt naar de aspecten wet- en regelgeving, bevoegdheden, parate kennis, scholing, vaardigheden, toetsing, opvolging ofwel onderzoek van klachten en aangiftes, en registratie. Om meer politieagenten van het KPSM te kunnen bevragen over deze onderwerpen heeft de Raad, naast literatuuronderzoek en interviews, onder 37 politieagenten van de basis-politiezorg een anonieme vragenlijst uitgezet. Politieagenten van de BPZ voeren hun werk veelal uit op straat en hebben zodoende meer kans om met geweld te maken te krijgen.

Wet- en regelgeving

Op grond van de wet heeft de politie een geweldsmonopolie. Onder geweld wordt verstaan: *'elke dwangmatige kracht van meer dan geringe betekenis uitgeoefend op personen of zaken'*. Voor rechtmatig gebruik van geweld dienen de eisen van proportionaliteit en subsidiariteit in acht genomen te worden. In verschillende wetten en regelingen is nader geregeld op welke wijze en in welke situaties een agent gebruik mag maken van geweld en geweldsmiddelen en hoe hij zich dient te gedragen.

De Raad constateert dat de implementatie van 2 onderlinge regelingen, te weten de uitrustingsregeling¹ en de Onderlinge regeling kwaliteitseisen, opleidings- en trainingsvereisten politie² nog niet heeft plaatsgevonden. Dit dient op korte termijn te geschieden. Voor de laatstgenoemde onderlinge regeling constateerde de Raad dit reeds in zijn rapport *'Politieonderwijs in Sint Maarten'*. Na implementatie van de 2 genoemde onderlinge regelingen moet aan de bepalingen ervan worden voldaan. Zo moeten de ministers bijvoorbeeld krachtens de Onderlinge regeling kwaliteitseisen, opleidings- en trainingsvereisten politie samengestelde toetsen opstellen voor geweldsbeheersing, aanhoudings- en zelfverdedigingsvaardigheden en schietvaardigheden. Deze ontbreken voornamelijk.

Kennis politieagenten

In de ambtsinstructies is bepaald dat politieagenten zich voortdurend op de hoogte stellen van de voor de politie geldende wettelijke regelingen en de voor hen zelf geldende regelingen, dienstvoorschriften en ambtelijke instructies. Tevens dienen agenten zich voortdurend te bekwaamen in de kennis van hun bevoegdheden. Op basis van het onderzoek heeft de Raad de overtuiging gekregen dat de kennis van politieagenten over de toepasselijke wet- en regelgeving inzake het gebruik van geweld en geweldsmiddelen en over hun geweldsbevoegdheden over het algemeen voldoende is. Echter regelmatig opfrissen van deze kennis is een *must*. Zij moeten hier volgens de Raad dan ook overeenkomstig de wet voortdurend de gelegenheid voor krijgen, temeer daar de geënquêteerde politieagenten zelf aangeven hier behoefte aan te hebben.

Geweldsmiddelen

De wettelijk benoemde geweldsmiddelen zijn vuurwapens en munitie, pepperspray, CS-traangas, politiehonden en de wapenstok. Ook kan de agent fysiek geweld gebruiken. De bewapening van de agenten van het KPSM bestaat uit de korte wapenstok, een vuurwapen met munitie, handboeien en een koppel.

¹ De onderlinge regeling uitrusting politie Curaçao, van Sint Maarten en van Bonaire, Sint Eustatius en Saba (Uitrustingsregeling voor de politie van Curaçao, van Sint Maarten en van Bonaire, Sint Eustatius en Saba), Stb. 2010, 387.

² Onderlinge regeling houdende kwaliteitseisen, opleidings- en trainingsvereisten politie van Curaçao, van Sint Maarten en van Bonaire, Sint Eustatius en Saba, Stc. 2010, 11398.

Volgens de Ministeriële regeling kleding, bewapening en overige uitrusting politie mogen politieagenten buiten diensttijd geen dienstwapen bij zich dragen of gebruiken.³ Het ongeschreven beleid van het korps is hiermee in strijd, omdat het aan de meeste politieagenten zelf wordt overgelaten of zij hun dienstwapen al dan niet mee naar huis nemen. De Raad meent dat de leiding van het korps het huidige beleid in overeenstemming met de wet dient te brengen.

Uit het onderzoek blijkt dat meer dan de helft van de geënquêteerde medewerkers van de BPZ behoefte heeft aan een extra gewelddmiddel, zoals pepperspray. De Raad is met de politieleiding van mening dat uitbreiding van gewelddmiddelen op dit moment niet opportuun is nu het korps momenteel al de handen vol heeft aan het opleiden van de agenten in het huidige arsenaal van gewelddmiddelen. Tevens geeft het gebruik van geweld door (en tegen) de politie daartoe geen aanleiding.

Training en toetsing

Om vaardigheden die voor het politiewerk van belang zijn bij te houden bestaat de integrale beroepsvaardigheden training (IBT). De Raad constateert dat het KPSM op dit gebied een forse achterstand heeft. Tot 2014 zijn slechts de schietvaardigheden geoefend. Op 24 februari 2014 is voor de leden van het korps een training beroepsvaardigheden van start gegaan, bestaande uit 1 dag training en toetsing van de theorie van de ambtsinstructie en schietvaardigheden. De Raad spreekt zijn waardering uit voor het feit dat KPSM gestart is met een beroepsvaardighedetraining en –toetsing voor de korpsleden. Het belang van training en toetsing wordt door de leiding van het KPSM onderkend. Hoewel het een goed begin is, is een training van 1 dag te weinig. Op korte termijn dient het onderwijs aan agenten geïntensiveerd te worden. Immers de vaardigheden in geweldsbeheersing, de aanhoudings- en zelfverdedigingsvaardigheden en het gebruik van gewelddmiddelen zoals de wapenstok en het gebruik van fysiek geweld worden niet geoefend. Zodoende voldoen de agenten niet aan de in de ambtsinstructies gestelde eis van geoefendheid voor alle gewelddmiddelen. Tevens zijn volgens de Raad niet alle korpsleden voldoende doordrongen van het feit dat het belangrijk is dat zij hun kennis en vaardigheden bijhouden. De Raad meent dat hier een taak is weggelegd voor de korpsleiding om te bewerkstelligen dat politieagenten de IBT als een vanzelfsprekendheid en verplichting zien. De meningen over begeleiding van nieuwkomers in het korps zijn zowel binnen als buiten de politieorganisatie verdeeld. Reden waarom de Raad het KPSM oproept om te blijven investeren in mentoring van de minder ervaren en opgeleide collega's.

Fysieke conditie

Uit het onderzoek van de Raad blijkt dat er binnen het KPSM geen aandacht is voor de fysieke conditie van politieagenten. De Raad is van mening dat de leiding van het KPSM het voortouw moet nemen en de korpsleden dient aan te moedigen en te faciliteren om hun fysieke conditie op peil te houden. Dit betekent overigens niet dat de betrokken politieagenten zelf geen initiatief kunnen nemen.

Geweld, verbaal geweld en buitenproportioneel geweld

De politie heeft een geweldsmonopolie en moet verantwoording afleggen door het gebruik van geweld te melden en te registreren. Zolang politieagenten overeenkomstig de wet geweld toepassen is deze toepassing goorloofd. Meer dan de helft van de geënquêteerde medewerkers van de BPZ heeft in het afgelopen jaar minstens 1 keer fysiek geweld gebruikt. De melding van geweld wordt binnen het KPSM geregistreerd middels formulieren en dagrapporten. Volgens de Advocaat-Generaal en het OM behoort het melden en rapporteren van het gebruik van geweld de aandacht.

Indien een politieagent niet overeenkomstig de wet de eisen van proportionaliteit en subsidiariteit in acht neemt bij het gebruik van geweld is volgens de Raad sprake van buitenproportioneel geweld. Hoewel het gebruik van buitenproportioneel geweld door velen als incidenten bestempeld wordt, vindt meer dan de helft van de 37 geënquêteerde medewerkers van de BPZ dat er agenten zijn die geneigd zijn te veel geweld toe te passen. Niet is gevraagd aan de respondenten hoeveel agenten het betreft, maar een aantal geïnterviewden meent dat het vaak dezelfde agenten zijn of dat het een kleine groep agenten betreft.

³ Ministeriële regeling ter uitvoering van artikel 16, tweede lid, onder d, van de Politieregeling (ministeriële regeling kleding, bewapening en overige uitrusting politie), AB 2013, GT no. 732. De Politieregeling 1999 is niet meer van kracht, maar ingevolge artikel 8 van de Landsverordening politie (AB 2010, no.62) blijven de bepalingen die op de Politieregeling berusten na het tijdstip van inwerkingtreding van de Landsverordening politie van kracht totdat zij door andere regelingen en uitvoeringsvoorschriften zijn vervangen.

Politieagenten moeten zich ingevolge de wet onthouden van vloeken, ruwe en onzedelijke taal. De Raad onderzocht verbaal geweld, waaronder de Raad schelden of vloeken verstaat. Hoewel omgang van politieagenten met burgers in de loop der jaren is verbeterd, heeft het merendeel van de geënquêteerden in het afgelopen jaar gescholden of gevloekt tegen een burger.

Op basis van het onderzoek is de Raad van oordeel dat geen sprake is van een structureel probleem aangaande het gebruik van geweld, verbaal geweld en buitenproportioneel geweld door de politie. Geweldstoepassing behoort wel een punt van aandacht te zijn voor de korpsleiding. De Raad beveelt aan dat tijdens de coaching, opleiding en training van politieagenten meer aandacht wordt besteed aan het omgaan met en het vermijden van het gebruik van onnodig geweld, verbaal geweld en buitenproportioneel geweld door de politie.

Opvolging van klachten en aangiftes en registratie

De burger kan zijn beklag doen over het optreden van de politie bij het bureau interne zaken (BIZ) van het KPSM, de Ombudsman en het Gemeenschappelijk Hof van Justitie. Het BIZ verricht ook op eigen initiatief onderzoek. Naar aanleiding van een klacht bij de Ombudsman heeft het KPSM een procedure klachtenafhandeling beschreven. De procedure is echter nog niet geïmplementeerd omdat het volgens de korpsleiding een culturomslag vergt en ook omdat het korps de procedure klachtenafhandeling tegelijk met de beroepscode wil invoeren. Wettelijk gezien is de Klachtencommissie Politieel Optreden belast met de behandeling van klachten over politieagenten en buitengewoon ambtenaren van politie, maar deze commissie bestaat niet in Sint Maarten. Naar het oordeel van de Raad dient de klachtencommissie te worden ingesteld.

Het korps registreert zwaardere gevallen van geweldsgebruik in formulieren en alle andere gevallen in dagrapporten. Uit het onderzoek van de Raad blijkt dat zowel het melden van het gebruik van geweld als de rapportage ervan meer aandacht behoeft. De Raad verwacht dat de meldingsprocedure bij de IBT aan bod komt, waardoor wordt bevorderd dat korpsleden het gebruik van geweld tijdig melden en registreren.

Naar aanleiding van klachten en aangiftes pleegt onderzoek plaats te vinden. Het totaal aantal door het BIZ behandelde klachten van bedreiging en mishandeling door een politieagent bedroeg in de periode van 2008 tot en met 2010 21 en is in de periode van 2011 tot en met 2013 licht gestegen naar 23. De klachten over mishandeling zijn vrijwel gelijk gebleven, terwijl de klachten over bedreiging van een burger door een politieagent zijn toegenomen. Op basis van de cijfers over de periode van 2008 tot en met 2010 is in de Criminaliteitsbeeldanalyse⁴ geconcludeerd dat geen sprake was van stelselmatig politiegeweld in Sint Maarten. Nu in het tijdsbestek van 2011 tot en met 2013 de behandelde klachten slechts licht gestegen zijn ten opzichte van de periode ervoor, concludeert de Raad op basis van de cijfers dat er geen sprake is van een structureel probleem in Sint Maarten. Zoals hiervoor gemeld verdient de geweldstoepassing wel de aandacht van de politieleiding.

Opvolging van incidenten vindt plaats door het KPSM en de landsrecherche.

De korpschef moet conform de Ambtsinstructie politie binnen een dag het gebruik van geweld door zijn korpsleden melden aan het openbaar ministerie, indien de gevolgen van het aanwenden van geweld door een agent daartoe naar het oordeel van de korpschef aanleiding geven, het aanwenden van geweld lichamenlijk letsel van meer dan geringe betekenis dan wel de dood heeft veroorzaakt, of gebruik is gemaakt van een vuurwapen en daarmee één of meer schoten zijn gelost.

In de praktijk stelt de korpschef het wapengebruik altijd te melden aan het OM, terwijl dit volgens de wet niet altijd hoeft. De korpschef overlegt met de officier van Justitie en deze beslist of de AG ingelicht moet worden. Vervolgens is het aan de AG om in de wet genoemde gevallen de landsrecherche in te schakelen. De wet bepaalt dat de landsrecherche moet worden ingeschakeld ingeval een persoon overlijdt of (zwaar lichamenlijk) letsel oploopt als gevolg van het aanwenden van (vuurwapen)geweld of vuurwapengeweld is aangewend ongeacht of ten gevolge hiervan eenvoudig letsel of schade werd toegebracht.⁵ De nota van toelichting bij het Landsbesluit organisatie, taken en bevoegdheden landsrecherche geeft hierover geen uitsluitel, maar zowel de AG als de hoofdofficier van justitie menen dat de AG hier een discretionaire bevoegdheid heeft en dat slechts ingeval er schoten gelost worden de landsrecherche ingeschakeld hoeft te worden.

⁴ Criminaliteitsbeeldanalyse, KLPD, 2011.

⁵ Landsbesluit organisatie, taken en bevoegdheden Landsrecherche., (PB. 2007, no. 22).

Ongeacht het voorgaande is de Raad van mening dat de bedoeling van de wetgever voor ogen moet worden gehouden: de objectiviteit, onpartijdigheid en de vertrouwelijkheid bij het verrichten van onderzoek naar het gebruik van (vuurwapen)geweld moet in acht worden genomen. Dit wordt bevorderd door een andere instantie dan de werkgever van de politieagent die het wapen heeft getrokken, in dit geval de landsrecherche, onderzoek te laten uitvoeren naar de toedracht van het incident. Iedere schijn dat de politie het incident 'onder de pet' wil houden, moet vermeden worden. Het is daarom belangrijk dat de landsrecherche in alle in de wet genoemde gevallen wordt belast met een onderzoek naar de toepassing van politiegeweld. De Raad heeft reeds aanbevolen om het melden van geweldsgebruik meer aandacht te geven. Dit bevordert dat de AG en de landsrecherche in de in de wet genoemde gevallen op de hoogte worden gesteld.

Het korps verstrekte geen cijfers over de aangiftes van het gebruik van buitenproportioneel geweld door de politie. Blijkens de CBA heeft de landsrecherche in de periode van 2008 tot en met 2010 14 onderzoeken gedaan naar zaken waarbij politieambtenaren betrokken waren. In de periode van 2011 tot en met 2013 heeft de dienst 1 mishandeling en 1 bedreiging van een burger door een politieagent onderzocht. Op basis van het cijfermateriaal over de afgelopen drie jaren kan niet gesproken worden van een stelselmatig probleem ten aanzien van politiegeweld.

Geweld tegen politieagenten

De Raad heeft onderzocht of het gebruik van geweld tegen politieagenten een probleem is in Sint Maarten. In Sint Maarten is hierover niet veel bekend. Een groot deel van de geïnterviewden geeft aan dat burgers het afgelopen jaar verbaal geweld tegen hen hebben gebruikt. Verder had een minderheid van de bevraagden in dezelfde periode in ieder geval 1 keer met fysiek geweld door burgers te maken. Op basis van het onderzoek is de Raad van oordeel dat het gebruik van (verbaal) geweld tegen de politie geen structureel probleem is in Sint Maarten. Wel dient tijdens de opleiding, training en coaching van politieagenten hieraan meer aandacht te worden besteed. De politie beschikt niet over cijfers van het aantal aangiftes van geweld tegen de politie, maar uit de inspectie blijkt dat, nadat aangifte door een politieagent is gedaan, onderzoek plaatsvindt.

Door het KPSM zijn voorzieningen getroffen om medewerkers die een traumatische gebeurtenis hebben meegemaakt op te vangen en nazorg te bieden. De Raad spreekt hiervoor zijn waardering uit. Toch geven zowel geïnterviewden als geïnterviewden aan dat opvang en nazorg door het korps voor verbetering vatbaar is. Dit kan erop duiden dat de door het korps getroffen voorzieningen niet bij alle korpsleden bekend zijn.

Aanbevelingen

Op basis van de resultaten van zijn onderzoek doet de Raad de volgende aanbevelingen aan de minister van Justitie:

Aan de minister van Justitie:

1. Bevorder dat zowel de onderlinge regeling uitrusting politie Curaçao, van Sint Maarten en van Bonaire, Sint Eustatius en Saba als de onderlinge regeling houdende kwaliteitseisen, opleidings- en trainingsvereisten politie van Curaçao, Sint Maarten en van Bonaire, Sint Eustatius en Saba worden vastgesteld bij landsbesluit houdende algemene maatregelen.
2. Stel de samengestelde toetsen op korte termijn op zodat alle politieagenten op dezelfde wijze en op de wettelijk vereiste momenten worden getoetst.
3. Bewerkstellig dat de Klachtencommissie Politieel Optreden overeenkomstig de wet ingesteld wordt.
4. Schakel de landsrecherche in alle gevallen in waarin de dienst volgens de wet bevoegd is.

Aan de minister van Justitie ten aanzien van het Korps Politie Sint Maarten:

5. Stel alle politieagenten, overeenkomstig de wet, in de gelegenheid om regelmatig hun kennis op te frissen over de wet- en regelgeving met betrekking tot het gebruik van geweld en hun geweldsbevoegdheden.
6. Bevorder dat alle leden van het korps minimaal 2 tot 4 dagen per jaar de integrale beroepsvaardigheden training volgen om hun kennis en vaardigheden omtrent het gebruik van geweld op peil te houden.
7. Bevorder de fysieke conditie van de korpsleden.
8. Bevorder dat alle politieagenten de integrale beroepsvaardigheden training als een vanzelfsprekendheid en verplichting zien.
9. Investeer op korte termijn in de schietvaardigheden van de korpsleden.

10. Besteed tijdens de coaching, opleiding en training aandacht aan het omgaan met en het vermijden van gebruik van onnodig geweld, verbaal geweld en buitenproportioneel geweld door agenten en het gebruik van (verbaal) geweld tegen agenten.
11. Blijf investeren in het mentorschap.
12. Besteed tijdens de coaching, opleiding en training aandacht aan het melden en registreren van geweldsgebruik door korpsleden.
13. Breng het wapenbeleid van het KPSM in overeenstemming met de wetgeving hieromtrent.

Summary and recommendations

Summary

Introduction

Pursuant to article 3, first paragraph, under “a” Kingdom Act on the Council on law enforcement the Council on law enforcement among other things supervises the police. In its annual plan for 2014 the Council has determined that an inspection is carried out with regard to the use of violence by the police in the countries within the competence of the Council.

This report contains the answer to the questions how in Sint Maarten the use of violence by the police is regulated and to which extent violence and disproportionate violence is used by the police. Also the use of violence against the police is dealt with. The Council looks at the aspects legislation, powers, prepared knowledge, training, skills, testing, follow-up or investigation of complaints and reports, and registration. In order to be able to question more police officers of the Police Force of Sint Maarten about these subjects, the Council has set out an anonymous questionnaire among 37 police officers of the basic police care (hereafter: BPC). Police officers of the BPC mostly carry out their work on the street and therefore are more likely to have to deal with violence.

Legislation

Pursuant to the law the police have a monopoly on the use of violence. Violence is: ‘each compulsive force of more than minor significance carried out on persons or objects’. For legal use of violence the requirements of proportionality and subsidiarity must be taken in to consideration. Several laws and regulations further regulated in which way and in which situations an officer may make use of violence and use of weapons and how he ought to behave.

The Council notes that the implementation of 2 mutual regulations, namely the equipment regulation⁶ and the Mutual regulation regarding quality requirements, education- and training requirements for the police,⁷ has not yet taken place. This must take place shortly. For the latter Mutual regulation the Council noted this already in his report “Police education in Sint Maarten”. After implementation of the 2 mentioned mutual regulations the stipulations of it must be complied with. For example in accordance with the Mutual regulation quality requirements, education and training requirements for Police, the ministers must draw up compound tests for command of the use of violence, arrest and self-defense skills and shooting skills. These are still lacking.

Knowledge of police officers

In the instructions for the police it has been determined that officers must continually keep themselves up to date with the legal provisions applicable for the police and the regulations applicable for themselves, department rules and duty instructions. Officers must also continuously undergo training in the knowledge of their powers.⁸ On the basis of the investigation the Council got the conviction that the knowledge of police officers about the applicable legislation regarding the use of violence and weapons and about their powers to use violence in general is sufficient. However, regular refreshing of this knowledge is a must. For this, according to the Council they must then also in accordance with the law continuously get the opportunity, all the more as the interviewed police officers themselves indicate to have a need for this.

Use of police weapons

The legally appointed weapons are firearms and ammunition, pepper spray, CS-teargas, police dogs and the baton. The officer may also use physical force. The arming of the officers of the Police Force of Sint Maarten consists of the short baton, a firearm with ammunition, handcuffs and a belt.

⁶ The Mutual regulation equipment Police Curacao, of Sint Maarten and of Bonaire, Sint Eustatius and Saba (Equipment regulation for the Police of Curacao, of Sint Maarten and of Bonaire, Sint Eustatius and Saba), Stb. 2010, 387.

⁷ Mutual regulation providing for quality requirements, education and training requirements Police of Curacao, of Sint Maarten and of Bonaire, Sint Eustatius and Saba, Stc. 2010, 11398.

⁸ Article 14 first paragraph Kingdom Act Police, Stb. 2010, 337; Mutual regulation providing for a duty instruction for the police of Curaçao, of Sint Maarten and of Bonaire, Sint Eustatius en Saba, Stc. 2010, no. 11406; National Decree, providing for general measures, providing for the duty instructions for police and extraordinary police officers and rules regarding the measurements which by rights from their freedom deprived persons can be subjected for Sint Maarten, AB 2013, no. 16.

According to the Ministerial regulation on clothing, arming and other equipment of the police, police officers may not carry or use their duty weapon outside of work.⁹ The unwritten policy of the force is in conflict with this, because it is left up to most police officers whether or not they take their duty weapon home with them. The Council is of the opinion that the management of the force must bring the present policy into line with the law.

From the investigation it proves that more than half of the interviewed personnel of the BPC have a need for an extra weapon, such as pepper spray. With the police management the Council is of the opinion that extension of the weapons at this moment is not opportune now that presently the force already has its hands full with the training of the officers in the present arsenal of weapons. Also the use of force by (and against) the police gives no reason to that end.

Training and tests

In order to maintain skills which are of importance for the police work the integral professional skills training exists (IPST). The Council notes that the Police Force of Sint Maarten has a significant backlog in this area. Till 2014 only the shooting skills have been practiced. On February 24th 2014 training for professional skills started for the members of the Force, consisting of 1 day training and testing of the theory of the instruction for police officers and shooting skills. The Council expresses its appreciation for the fact that the Police Force of Sint Maarten has started with training on professional skills and testing for the members of the force. The importance of training and testing is recognized by the management of the Police Force of Sint Maarten. Even though it is a good start, a training of 1 day is insufficient. Shortly the training of officers must be intensified. After all the command of the use of violence, the arrest and self-defense skills and the use of weapons such as the baton and the use of physical force are not trained. In this way the officers do not comply with the requirement of proficiency set in the instructions for the police for all weapons. Also according to the Council not all members of the force are sufficiently persuaded of the fact that it is important that they maintain their knowledge and skills. The Council thinks that here a task is put aside for the management of the force to ensure that police officers see the IPST as a self-evidence and an obligation. The opinions about guidance of newcomers in the force are divided in as well as outside of the police organization. Reason why the Council calls on the Police Force of Sint Maarten to continue investing in mentoring of the less experienced and trained colleagues.

Physical condition

From the investigation of the Council it proves that within the Police Force of Sint Maarten there is no attention for the physical condition of police officers. The Council is of the opinion that the management of the Police Force of Sint Maarten must take the lead and must encourage and facilitate the members of the force to maintain their physical condition in shape. This in fact does not mean that the police officers concerned cannot take any initiative themselves.

Violence, verbal abuse and disproportionate violence

The police have a monopoly on the use of violence and is accountable to notify and register the use of violence. As long as police officers apply violence in accordance with the law the use of violence is permitted. More than half of the interviewed personnel of the BPC have used force at least 1 time in the past year. The notification of violence is registered within the Police Force of Sint Maarten by means of forms and daily reports. According to the Solicitor General and the public prosecutor's office notifying and reporting of the use of violence needs attention.

If a police officer does not consider the requirements of proportionality and subsidiary in accordance with the law at the use of violence according to the Council it is a matter of disproportionate violence. Even though the use of disproportionate violence is labeled by many as incidents more than half of the 37 interviewed personnel of the BPC find that there are officers who tend to use violence. It was not asked to the respondents how many officers it concerns, but a number of interviewees think that it is often the same officers or that it concerns a small group of officers.

⁹ Ministerial regulation for the execution of article 16, second paragraph, under "d" of the Police regulation (ministerial regulation on clothing, arming and other equipment for Police), AB 2013, GT no. 732. The Police regulation 1999 is no longer in effect, but pursuant to article 8 of the National Ordinance on Police (AB 2010, no. 62) the provisions which are vested in the Police regulation after the time of entering into force of the National ordinance on Police, remain in force until they have been replaced by other regulations and implementing requirements.

In accordance with the law police officers must refrain from cursing, rough and immoral language. The Council investigated verbal abuse, among which the Council considers using abusive language and cursing. Even though dealing of the police officers with citizens in the course of the years has improved, the greater part of the interviewees has used abusive language or cursed at a citizen in the past year.

On basis of the investigation the Council is of the opinion that a structural problem is not the question concerning the use of violence, verbal abuse and disproportionate violence by the police. Use of violence must however be a point of attention for the management of the force. The Council recommends that during the coaching, schooling and training of police officers more attention is devoted to dealing with and the avoidance of the use of unnecessary violence, verbal abuse and disproportionate violence by the police.

Follow-up of complaints and crime reports and registration

The citizen can complain about the repression of the police at the Internal Affairs Bureau (IAB) of the Police Force of Sint Maarten, the Ombudsman and the Joint Court of Justice. The IAB also carries out investigation on its own initiative. As a result of a complaint at the Ombudsman the Police Force of Sint Maarten has written a procedure on complaint handling. The procedure has, however not yet been implemented because according to the police management it requires a culture change and also because the force wants to introduce the procedure complaint handling simultaneously with the code of conduct. Legally seen the Complaints Committee Police Action is responsible for the handling of complaints about police officers and extraordinary police officers, but this committee does not exist on Sint Maarten. In the opinion of the Council the complaints committee must be installed.

The force registers heavier cases of use of violence in forms and all other cases in daily reports. From the investigation of the Council it proves that notifying of the use of violence as well as the reporting of it needs more attention. The Council expects that the notification procedure will be addressed at the integral professional skills training, through which it is promoted that members of the force notify and register the use of violence in time.

As a result of complaints and crime reports investigation tends to take place. The total number of complaints of threat and ill-treatment by a police officer handled by the IAB amounted in the period of 2008 until 2010 to 21 and in the period of 2011 until 2013 increased slightly to 23. The complaints about ill-treatment have practically remained equal, while the complaints about threat of a citizen by a police officer have increased. On basis of the figures about the period of 2008 until 2010 in the crime picture analysis¹⁰ it has been concluded that there's no systematic police violence in Sint Maarten. Now in the time span of 2011 until 2013 the handled complaints have only increased slightly in comparison to the period before this, the Council concludes on basis of the figures that there is not a structural problem in Sint Maarten. As mentioned here before the application of force indeed deserves the attention.

Follow-up of incidents takes place by the Police Force of Sint Maarten and the National Detectives.

According to the instructions for the police, the Chief of Police must notify the use of violence by his members of the force within one day to the public prosecutors office if the consequences of the use of violence by an officer in the opinion of the chief of police give reason for that, the use of violence has caused physical injury of more than minor meaning or death, or use has been made of a fire arm and with that one or more shots have been fired. In practice the chief of police always notifies the use of weapons to the public prosecutor's office, while according to the law this is not necessary.

The chief of police states that he consults with the public prosecutor and he decides whether the Solicitor General must be notified. Then in cases mentioned in the law it is up to the Solicitor General to involve the National Detectives. The law determines that the National Detectives must be involved in case a person dies or incurs (serious physical) injury as a result of the use of (firearm) violence or firearm violence has been used irrespective of or as a result of this simple injury or damage had been caused.¹¹

The explanatory memorandum by the National decree on organization, tasks and powers for the National Detectives gives no decisive answer about this, but the Solicitor General as well as the chief public prosecutor think

¹⁰ Crime Pattern Analysis, KLPD, 2011.

¹¹ National decree organization, providing for general measures, with rules about the organization, tasks and powers of the National Detectives, AB 2013, GT no. 165.

that the Solicitor General has a discretionary authority regarding the notion firearms violence and that only in case that shots are fired the National Detectives have to be involved.

Irrespective of the aforementioned the Council is of the opinion that the intention of the legislator must bear in mind: the objectivity, impartiality and the confidentiality must be observed by carrying out investigation to the use of (firearm) violence. This is promoted by another authority than the employer of the police officer who has drawn the weapon. In this case having the National Detectives carry out investigation to the circumstances of the incident. Any appearance that the police want to keep the incident 'under its hat', must be avoided. It is therefore important that in all cases mentioned in the law, the National Detectives be charged with an investigation to the use of violence by the police. The Council has already recommended to give the notification of use of violence more attention. This promotes that in cases mentioned in the law, the Solicitor General and the National Detectives are notified.

The Force provided no figures about the crime reports of the use of disproportionate violence by the Police. As evidenced by the Crime Pattern Analysis in the period of 2008 until 2010, the National Detectives did 14 investigations in cases whereby police officers were involved. In the period of 2011 until 2013 the department has investigated 1 ill-treatment and 1 threat of a citizen by a police officer. On the basis of the figures about the last three years one cannot speak of a systematic problem regarding the use of violence by the police.

Violence against police officers

The Council has investigated whether the use of violence against police officers is a problem on Sint Maarten. In Sint Maarten not much is known about this. A great part of the interviewees indicate that the past year citizens have used verbal abuse against them. Further a minority of the interviewees had to deal at least once with physical violence by citizens in the same period. On the basis of the investigation the Council is of the opinion that the use of violence and verbal abuse against the police is not a structural problem on Sint Maarten. Indeed during the schooling, training and coaching of police officers more attention must be dedicated to this. The police do not dispose of figures of the number of crime reports of violence against the Police, but from the inspection it proves that, after report has been filed by a police officer, investigation takes place. Measures have been taken by the Police Force of Sint Maarten to assist and offer aftercare to the personnel that has experienced a traumatic incident. The Council expresses its appreciation for this. Still interviewees as well as those surveyed indicate that assistance and aftercare by the force is subject to improvement. It seems that not all the members of the force are aware of the measurements of aftercare taken by the force.

Recommendations

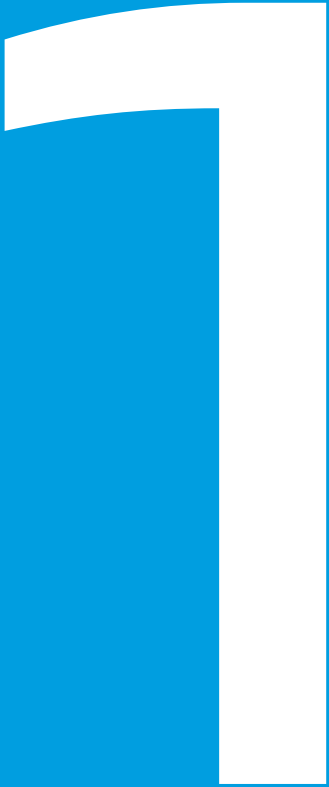
To the Minister of Justice:

1. Promote that the Mutual regulation equipment for Police Curaçao, of Sint Maarten and of Bonaire, Sint Eustatius and Saba as well as the Mutual regulation regarding quality requirements, education- and training requirements for the police of Curaçao, of Sint Maarten and of Bonaire, Sint Eustatius and Saba are established by national decree providing general measures.
2. Draw up the compound tests shortly so that all police officers are tested in the same way at the legally required moments.
3. Secure that the Complaints Committee Police Action is installed in accordance with the law.
4. Involve the National Detectives in all cases in which according to the law the department is authorized.

To the Minister of Justice regarding the Police Force of Sint Maarten:

5. Give all police officers the opportunity, in accordance with the law, to regularly refresh their knowledge about the legislation with reference to the use of violence and their powers to use violence.
6. Promote that all members of the force minimally 2 to 4 days per year follow the integral professional skills training in order to keep their knowledge and skills concerning use of violence on a high level.
7. Promote the physical condition of the members of the force.
8. Promote that all police officers see the integral professional skills training as a self-evidence and an obligation.
9. Invest shortly in the shooting skills of the members of the force.

10. During the coaching, schooling and training dedicate attention to dealing with and the avoidance of use of unnecessary violence, verbal abuse and disproportionate violence by officers and the use of violence and verbal abuse against officers.
11. Continue to invest in the mentorship.
12. During the coaching, schooling and training dedicate attention to the notification and registration of use of violence by members of the force.
13. Bring the firearms policy of the Police Force Sint Maarten in line with the legislation concerning this.

Inleiding

1.1 Inleiding en aanleiding

Ingevolge artikel 3, eerste lid, sub a Rijkswet Raad voor de rechtshandhaving houdt de Raad voor de rechtshandhaving (hierna ook: de Raad) onder andere toezicht op de politie. In zijn jaarplan voor 2014 heeft de Raad bepaald dat een onderzoek plaatsvindt naar het gebruik van geweld door de politie in de landen die onder de inspectiebevoegdheid van de Raad vallen. Dit rapport bevat de resultaten van dat onderzoek in Sint Maarten.

De politie is belast met handhaving van de rechtsorde en ontleent haar bevoegdheid om geweld te gebruiken aan de wet. Op grond van de wet heeft de politie het alleenrecht op het gebruik van geweld. Dit geweldsmonopolie maakt inbreuk op de grondrechten van burgers. Uitgangspunt is dan ook de ultimatum-remedium gedachte, waarbij geldt dat het gebruik van geweld zoveel mogelijk moet worden voorkomen en pas als uiterste middel mag worden ingezet.

In verschillende wetten is nader geregeld op welke wijze en in welke situaties een politieagent gebruik mag maken van geweld. Hiertoe beschikt de agent over verschillende gewelddmiddelen, van een wapenstok tot politiehond. Het gebruik van geweld vereist dat de agent goed op de hoogte is van het wettelijk kader en zijn bevoegdheden terzake van het gebruik van geweld en voldoende geschoold is in het gebruik van gewelddmiddelen. De grenzen van het gebruik van geweld moeten voor zowel de agent als de burger duidelijk zijn. De Raad onderzoekt in de eerste plaats hoe het met het voorgaande is gesteld.

Doordat een politieagent een geweldsmonopolie heeft dient hij te allen tijde verantwoording af te leggen over het gebruik van geweld en de gehanteerde gewelddmiddelen en alles in het werk te stellen om geweld en buitenproportioneel geweld zoveel mogelijk te vermijden. Tevens dient een politieagent zich te onthouden van het gebruik van verbaal geweld. Buitenproportioneel en verbaal gebruik van geweld door de politie zorgen voor schade aan het imago van het korps en hebben een negatief effect op het vertrouwen van burgers in de politie.

In de Criminaliteitsbeeldanalyse van Sint Maarten (hierna ook: de CBA)¹² is ingegaan op klachten van burgers over het optreden van de politie. Nu de CBA uit 2011 stamt en het onderwerp geweld hierin slechts summier aan bod komt is een diepgaander onderzoek naar de toepassing van (verbaal) geweld, gewelddmiddelen en buitenproportioneel geweld door de Raad wenselijk.

De Raad onderzoekt ook het geweld dat door burgers tegen agenten wordt gebruikt. In Sint Maarten is hierover niet veel bekend. Eigenrichting is niet toegestaan binnen onze samenleving. Verder is het belangrijk dat agenten veilig hun werk kunnen doen, goed opgevangen worden en nazorg wordt geboden indien sprake is van geweld dat zich tegen hen richt. De vraag is hoe dit in Sint Maarten verloopt.

1.2 Doelstelling

Het gebruik van geweld en gewelddmiddelen door de politie en het gebruik van geweld tegen de politie kan een grote impact hebben op zowel de betrokken politieagent en het gehele korps als de burgers. De Raad wil middels dit onderzoek inzichtelijk krijgen hoe het gebruik van geweld en geweldsbevoegdheden door de politie wettelijk is geregeld en tevens kijken naar de parate kennis, scholing en vaardigheden van politieagenten. Daarnaast kijkt de Raad naar in hoeverre onderzoek van klachten en aangiftes plaatsvindt na geweldsgebruik en hoe één en ander is geregistreerd. Verder wil de Raad inzicht krijgen in de mate waarin in Sint Maarten sprake is van buitenproportioneel politiegeweld. Tenslotte wil de Raad een beeld krijgen van het gebruik van geweld tegen de politie.

¹² Criminaliteitsbeeldanalyse, KLPD, 2011.

1.3 Probleemstelling en onderzoeksvragen

De centrale vraag in dit onderzoek is:

Wat is de stand van zaken met betrekking tot het gebruik van geweld door de politie en in welke mate is er sprake van geweld tegen de politie?

Ter beantwoording van de hiervoor genoemde onderzoeksvraag zijn de volgende deelvragen geformuleerd:

1. Hoe is in Sint Maarten het gebruik van geweld door de politie wettelijk geregeld?
2. In hoeverre is de agent op de hoogte van het wettelijk kader van zijn geweldsbevoegdheden en geschoold in het gebruik van geweldsmiddelen en –vaardigheden?
3. In welke mate is er in Sint Maarten sprake van gebruik van geweld, verbaal geweld en buitenproportioneel politiegeweld?
4. Worden aangiftes en klachten betreffende het gebruik van geweld onderzocht en geregistreerd?
5. In welke mate is er in Sint Maarten sprake van geweld tegen de politie?

1.4 Onderzoeksaanpak en –methode

De Raad is het onderzoek gestart door eerst juridisch- en literatuuronderzoek naar het onderwerp te verrichten. Vervolgens is met medewerking van de korpsleiding onder politieagenten van de basispolitiezorg (hierna ook: BPZ) van het Korps Politie Sint Maarten (hierna ook: KPSM) een vragenlijst uitgezet. De agenten van de BPZ voeren hun werk veelal uit op straat. Zij hebben door hun taken frequent met burgers te maken en hebben zodoende meer kans om met geweld te maken te krijgen. De Raad heeft gebruik gemaakt van een anonieme Nederlands- en Engelstalige vragenlijst om meer respondenten te kunnen bevragen dan het geval zou zijn geweest bij het afnemen van interviews.

De Raad is door het korps in de gelegenheid gesteld de vragenlijst, voorafgaand aan de integrale beroepsvaardigheden training (hierna ook: IBT) af te nemen, omdat bij die gelegenheid telkens een grote groep agenten bijeen zou zijn. Zodoende zou de vragenlijst in een kort tijdsbestek bij alle 80¹³ politieagenten van de BPZ afgenomen kunnen worden. Twee inspecteurs van de Raad hebben van 24 februari 2014 tot en met 13 maart 2014 3 maal per week, tijdens het theoriegedeelte van de IBT, de anonieme vragenlijst afgenomen bij 31 politieagenten van de basispolitiezorg. Vervolgens hebben de inspecteurs in de eerste week van april 2014 nog 6 medewerkers van de basispolitiezorg geënquêteerd. In totaal heeft bijna de helft, te weten 37 medewerkers van de BPZ, de vragenlijst ingevuld. De verzamelde data geven inzicht in de meningen van de agenten van de basispolitiezorg over geweldsgerelateerde onderwerpen.

De vragenlijst bestond uit 76 - het overgrote deel meerkeuze - vragen. De onderwerpen waarover vragen zijn gesteld betroffen algemene zaken zoals leeftijd, dienstjaren en rang en daarnaast vragen over het wettelijk kader, bevoegdheden, scholing, vaardigheden, toetsing, het gebruik van geweld door agenten en tegen agenten, opvolging en registratie. Van de 37 geënquêteerden waren er 10 van het vrouwelijk geslacht en 27 van het mannelijk geslacht. De gemiddelde leeftijd van de bevroegden is 32 jaar en de dienstjaren lopen uiteen van enkele jaren tot boven de 10 jaren. De medewerkers hebben de rangen van aspirant, surveillant, buitengewoon agent van politie, agent, brigadier en hoofdagent.

Verder zijn ook sleutelfiguren van het KPSM, de landsrecherche, het openbaar ministerie en de advocatuur geïnterviewd om vanuit verschillende invalshoeken een goed beeld te krijgen van de materie. Van de interviews zijn verslagen gemaakt en deze zijn ter validering aan de personen voorgelegd. De bevindingen zijn opgenomen in de rapportage en geanalyseerd. Tot slot zijn aanbevelingen geformuleerd.

¹³ Het inrichtingsplan, versie 17a, d.d. 15 juni 2010, welke is goedgekeurd door de politieke stuurgroep, vermeldt een formatie van 80 medewerkers BPZ. Ten tijde van het onderzoek melden verschillende respondenten bij het KPSM dat de formatie 85 dan wel 70 medewerkers zou zijn.

1.5 Afbakening

Dit onderzoek heeft betrekking op zowel geweld als buitenproportioneel geweld dat door de politie wordt toegepast.

Onder geweld verstaat de Raad: *'elke dwangmatige kracht van meer dan geringe betekenis uitgeoefend op personen of zaken'* en onder het aanwenden van geweld: *'het gebruiken van geweld en het dreigen met geweld, waaronder wordt begrepen het ter hand nemen van een vuurwapen'*.¹⁴

De politieagent wordt geacht alleen geweld te gebruiken overeenkomstig de wet en wanneer het niet anders kan. Indien de politieagent niet overeenkomstig de wet de eisen van proportionaliteit en subsidiariteit in acht neemt bij het gebruik van geweld is volgens de Raad sprake van buitenproportioneel geweld.

De Raad kijkt in dit onderzoek ook naar verbaal geweld. Hieronder verstaat de Raad schelden of vloeken.

De Raad heeft, zoals hiervoor gemeld, ervoor gekozen om de meeste data over geweld door en tegen de politie te verzamelen bij de medewerkers van de BPZ van het korps, waaronder buitengewone agenten van politie (hierna: bapollers) en leden van het Vrijwilligers Korps Sint Maarten (hierna: VKS).

Individuele gevallen van geweld en buitenproportioneel geweld door of tegen de politie zijn geen onderwerp van onderzoek geweest. En ook niet geweldgebruik door of tegen de politie buiten werktijd.

Het onderzoek heeft betrekking op de periode vanaf oktober 2010.

1.6 Leeswijzer

De Raad bespreekt in hoofdstuk 2 het raamwerk van wetgeving en regelgeving dat het toetsingskader vormt voor dit onderzoek. Vervolgens gaat de Raad in hoofdstuk 3 in op de kennis van politieagenten van het wettelijk kader inzake het gebruik van geweld en geweldsbevoegdheden. Tevens bespreekt de Raad de geweldsmiddelen. In hoofdstuk 4 wordt nader ingegaan op scholing en toetsing van het gebruik van geweld door korpsleden. Ook wordt gekeken naar hoe het met de fysieke conditie van politieagenten staat. In hoofdstuk 5 komt het gebruik van geweld, verbaal geweld en buitenproportioneel geweld door politieagenten aan bod, het melden van het gebruik van geweld en de opvolging van klachten en aangiftes door burgers over politiegeweld. Hoofdstuk 6 stelt het gebruik van geweld tegen politieagenten aan de orde.

¹⁴ Zie artikel 1 onderlinge regeling houdende een ambtsinstructie voor de politie van Curaçao, van Sint Maarten en van Bonaire, Sint Eustatius en Saba, Stc. 2010, nr. 11406 en artikel 1 Landsbesluit, houdende algemene maatregelen, houdende de ambtsinstructie voor de politie en de buitengewone agenten van politie en regels met betrekking tot de maatregelen waaraan rechtens van hun vrijheid beroofde personen kunnen worden onderworpen voor Sint Maarten, AB 2013, no. 16.

2

Toetsingskader

Inleiding

In dit hoofdstuk vermeldt de Raad de wetten en regelingen die het toetsingskader vormen voor het onderzoek naar het gebruik van geweld door en tegen de politie.

2.1 Wettelijk kader

Zowel in internationale verdragen¹⁵ als in nationale wetgeving van Sint Maarten¹⁶ zijn voor een ieder rechten en vrijheden opgenomen, waaronder het recht op leven, het recht op vrijheid en veiligheid, en het recht op onaantastbaarheid van zijn of haar lichaam. Hieruit volgt dat niemand geweld mag toepassen tegen een ander, tenzij een wet in formele zin daarin voorziet.

Rijkswet politie

De Rijkswet politie geeft de politieagent onder andere de bevoegdheid om geweld te gebruiken en bepaalt dat deze bevoegdheid rechtmatig wordt gebruikt in het geval de eisen van proportionaliteit en subsidiariteit in acht worden genomen.¹⁷

Tevens bepaalt deze Rijkswet dat de landen bij landsverordening of wet regels opstellen over de behandeling van klachten over gedragingen van ambtenaren van politie van het politiekorps en van buitengewone agenten van politie.¹⁸

Ambtsinstructie

In de onderlinge regeling ambtsinstructie¹⁹ en in het Landsbesluit ambtsinstructie politie (hierna: ambtsinstructie politie)²⁰ zijn regels gesteld voor zowel het gebruik van geweld als hantering van een gewelddoel. Op een viertal artikelen na zijn beide ambtsinstructies voor wat betreft het onderwerp geweld gelijkloend.²¹ Daar waar geraden zijn afwijkingen tussen de ambtsinstructie politie en de onderlinge regeling ambtsinstructie vermeld.

De politieagent dient zich, volgens de instructies, bij de uitoefening van zijn taken te onthouden van gedragingen waardoor aan de goede naam van het politiekorps afbreuk kan worden gedaan. Ook moet hij zich voortdurend bekwamen in de kennis van zijn plichten, bevoegdheden en alle andere zaken aangaande zijn taken en zich voortdurend op de hoogte stellen van de voor de politie geldende wettelijke regelingen, dienstvoorschriften en ambtelijke instructies.

De ambtsinstructie politie vermeldt ook de eisen van proportionaliteit en subsidiariteit, evenals de Rijkswet politie. Volgens de genoemde instructie mag een politieagent fysiek geweld gebruiken om een persoon aan te houden die een vuurwapen bij zich heeft en dit tegen een persoon zal gebruiken, en om een persoon aan te houden die zich aan aanhouding, voorgeleiding of andere rechtmatige vrijheidsbeneming tracht te onttrekken of zich heeft onttrokken.

¹⁵ Bijvoorbeeld artikel 1, 2, 3 en 5 Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens.

¹⁶ Bijvoorbeeld artikel 2, 3, 5 en 6 Staatsregeling Sint Maarten, AB 2010, GT no.1

¹⁷ Artikel 13 lid 1 Rijkswet van 7 juli 2010, houdende regeling van de inrichting, de organisatie, het gezag en het beheer van de politie van Curaçao, van Sint Maarten en van Bonaire, Sint Eustatius en Saba (Rijkswet politie), Stb. 2010,337.

¹⁸ Artikel 43 Rijkswet van 7 juli 2010, houdende regeling van de inrichting, de organisatie, het gezag en het beheer van de politie van Curaçao, van Sint Maarten en van Bonaire, Sint Eustatius en Saba (Rijkswet politie), Stb. 2010,337.

¹⁹ Artikel 14 lid 1 Rijkswet politie, Stb. 2010, 337; Onderlinge regeling houdende een ambtsinstructie voor de politie van Curaçao, van Sint Maarten en van Bonaire, Sint Eustatius en Saba, Stc. 2010, nr. 11406.

²⁰ Landsbesluit, houdende algemene maatregelen, houdende de ambtsinstructie voor de politie en de buitengewone agenten van politie en regels met betrekking tot de maatregelen waaraan rechtens van hun vrijheid beroofde personen kunnen worden onderworpen voor Sint Maarten, AB 2013, no. 16.

²¹ Artikel 27 van de onderlinge regeling ambtsinstructie is niet opgenomen in het landsbesluit ambtsinstructie. Daarentegen zijn de artikelen 9, 28 en 29 van het landsbesluit ambtsinstructie politie niet genoemd in de onderlinge regeling ambtsinstructie.

Het gebruik van een gewelddoel is volgens beide instructies uitsluitend toegestaan aan een politieagent als er een wettelijke grondslag is, het ter uitvoering van de toegekende taak is en hij in het gebruik van het gewelddoel is geoeft. Ook dient de politieagent elk gebruik van gewelddoel te melden aan zijn meerdere of de aangewezen functionaris.

Verder bevatten de instructies regels over wanneer het gebruik van een gewelddoel geoorloofd is. Als gewelddoelen benoemen de instructies vuurwapens, pepperspray, CS-traangas en politiehonden. Aanvullend bevat de ambtsinstructie politie bepalingen over de gewelddoelen wapenstok en fysiek gewelddoel. Voor de inzet van de politiehond geldt dat de hond en zijn geleider gecertificeerd moeten zijn, omdat de hond ook een gewelddoel is.

Wetboek van Strafrecht

Het wetboek van Strafrecht stelt gewelddadig optreden tegen openbaar gezag, wederspanning en eigenrichting voor een ieder strafbaar.²²

Landsverordening materieel ambtenarenrecht

De Landsverordening materieel ambtenarenrecht vermeldt een aantal verplichtingen van ambtenaren, waaronder een politieagent. Hij is gehouden de plichten uit zijn ambt voortvloeiende nauwgezet en ijverig te vervullen, zich te gedragen zoals een goed ambtenaar betaamt, de door of namens het bevoegd gezag voor zijn werkzaamheid of zijn gedrag vastgestelde voorschriften na te komen en zich te onthouden van het bezigen van vloeken en van ruwe of onzedelijke taal.²³

Landsverordening Klachtencommissie Politieel Optreden

Ingevolge artikel 43 Rijkswet politie is de Landsverordening Klachtencommissie Politieel Optreden opgesteld, waarin is voorzien in een klachtencommissie. De taken van de klachtencommissie zijn het instellen of doen instellen van een onderzoek naar een door een burger ingediende klacht over het optreden van een politieambtenaar, een rapport hierover opstellen en het doen van voorstellen over eventueel te treffen maatregelen.²⁴ Er is nog geen klachtencommissie ingesteld.

Besluit rechtspositie Korps Politie Sint Maarten

In het Besluit rechtspositie Korps Politie Sint Maarten (hierna: Besluit rechtspositie KPSM) staat dat de ambtenaar die zijn ambtelijke verplichtingen niet nakomt of zich overigens aan plichtsverzuim schuldig maakt disciplinair kan worden gestraft.²⁵ Plichtsverzuim omvat zowel het overtreden van een voorschrift als het doen of nalaten van iets dat een goed ambtenaar van politie in gelijke omstandigheden behoort te doen of na te laten. Tevens vermeldt de wet dat strafrechtelijke vervolging wegens een feit dat mede plichtsverzuim inhoudt, een disciplinaire strafoplegging wegens dat feit niet uitsluit.

Ministeriële regeling kleding, bewapening en overige uitrusting politie

De merken, modellen en kalibers van de voor de ambtenaar van politie geldende wapens worden door de minister vastgesteld.²⁶ Tevens beschikt een politieagent volgens deze regeling over onder andere een dienstwapen. Het dienstwapen mag slechts gedurende de dienstuitvoering worden gedragen of gebruikt.

²² Artikel 137, 186 en 297 Wetboek van Strafrecht van Sint Maarten, A.B. 2010, GT no. 1 en A.B. 2010, GT no. 30.

²³ Landsverordening materieel ambtenarenrecht, AB 2010, GT no. 25.

²⁴ Landsverordening houdende instelling van een klachtencommissie met betrekking tot het optreden van politieambtenaren (Landsverordening Klachtencommissie Politieel Optreden), AB 2013, GT no. 335.

²⁵ Artikel 101 van het Landsbesluit, houdende algemene maatregelen van de 7e augustus 2000 ter uitvoering van artikel 16 van de Politieregeling 1999 (Besluit rechtspositie KPSM), P.B. 1999, no. 79. In Sint Maarten geldt het Besluit rechtspositie KPSM, omdat het reeds bekend gemaakte Besluit rechtspositie Korps Politie Sint Maarten nog niet in werking is getreden.

²⁶ Ministeriële regeling ter uitvoering van artikel 16, tweede lid, onder d, van de Politieregeling (ministeriële regeling kleding, bewapening en overige uitrusting politie), AB 2013, GT no. 732. De Politieregeling 1999 is niet meer van kracht, maar ingevolge artikel 8 van de Landsverordening politie (AB 2010, no.62) blijven de bepalingen die op de Politieregeling berusten na het tijdstip van inwerkingtreding van de Landsverordening politie van kracht totdat zij door andere regelingen en uitvoeringsvoorschriften zijn vervangen.

2.2 Nog niet geïmplementeerde onderlinge regelingen

Behalve de hiervoor genoemde wetten en regelingen zijn voor onderhavig onderwerp nog relevant een tweetal onderlinge regelingen. Deze onderlinge regelingen zijn niet omgezet in landsbesluiten, houdende algemene maatregelen (hierna: lb ham), en hebben daarom geen kracht van wet. Het betreft de uitrustingsregeling²⁷ en de Onderlinge regeling kwaliteitseisen, opleidings- en trainingsvereisten politie.²⁸

De geweldsmiddelen, oftewel de bij wet toegelaten uitrusting en bewapening waarmee geweld kan worden uitgeoefend door de politieagent, zijn benoemd in de uitrustingsregeling. In deze regeling is pepperspray één van de verplichte geweldsmiddelen.

De in de ambtsinstructies opgenomen eis van geoefendheid in het gebruik van de geweldsmiddelen is geconcretiseerd in hoofdstuk 7 van de Onderlinge regeling kwaliteitseisen, opleidings- en trainingsvereisten politie. Hierin staan de regels over geweldsbeheersing, aanhoudings- en zelfverdedigingsvaardigheden en schietvaardigheden en keuring en certificering politie-honden. Om aan de genoemde eis te voldoen dient de politieagent regelmatig te worden getraind en getoetst op zijn vaardigheden. De ministers stellen gezamenlijk een samengestelde toets op, dit ter beoordeling van de aanhoudings- en zelfverdedigingsvaardigheden, de geweldsbeheersing en de schietvaardigheid. Indien een politieagent jaarlijks slaagt voor de eerste 2 genoemde toetsen, mag hij handboeien, de korte wapenstok en pepperspray dragen, en als hij alle 3 de toetsen met een voldoende aflegt mag hij ook een vuurwapen dragen. De schietvaardigheid wordt halfjaarlijks getoetst. Indien één of meerdere toetsen niet worden behaald moet de politieagent volgens de genoemde onderlinge regeling het (de) bijbehorende geweldsmiddel(len) inleveren bij de korpschef.

Er zijn geen samengestelde toetsen opgesteld door de ministers. In het Justitieel Vierpartijenoverleg (hierna ook: JVO) van juni 2014 is besloten dat het College van Korpschefs voor het JVO van januari 2015 voorstellen uitwerkt ten aanzien van de integrale beroepsvaardigheidstraining.²⁹

De Raad wijst er wederom op dat implementatie van de twee onderlinge regelingen alsnog moet gebeuren. Voor de Onderlinge regeling kwaliteitseisen, opleidings- en trainingsvereisten politie gaf de Raad dit reeds aan in zijn rapport *'Politieonderwijs in Sint Maarten'*.

Aanbeveling

- Bevorder dat zowel de Onderlinge regeling uitrusting politie Curaçao, van Sint Maarten en van Bonaire, Sint Eustatius en Saba als de Onderlinge regeling houdende kwaliteitseisen, opleidings- en trainingsvereisten politie van Curaçao, Sint Maarten en van Bonaire, Sint Eustatius en Saba worden vastgesteld bij landsbesluit houdende algemene maatregelen.
- Stel de samengestelde toetsen op korte termijn op zodat alle politieagenten op dezelfde wijze en op de wettelijk vereiste momenten worden getoetst.

²⁷ Artikel 42 Rijkswet politie, Stb. 2010, 337; De onderlinge regeling uitrusting politie Curaçao, van Sint Maarten en van Bonaire, Sint Eustatius en Saba (Uitrustingsregeling voor de politie van Curaçao, van Sint Maarten en van Bonaire, Sint Eustatius en Saba), Stb. 2010, 387.

²⁸ Memorie van toelichting bij onderlinge regeling houdende kwaliteitseisen, opleidings- en trainingsvereisten politie van Curaçao, van Sint Maarten en van Bonaire, Sint Eustatius en Saba, Stc. 2010, 11398.

²⁹ Besluitenlijst Justitieel Vierpartijenoverleg 11 juni 2014.

3

Kennis van wet- en regelgeving en geweldsbevoegdheden en de geweldsmiddelen

Inleiding

In dit hoofdstuk gaat de Raad in op de kennis van de politieagenten omtrent wet- en regelgeving over het gebruik van geweld en geweldsbevoegdheden en bespreekt de Raad de geweldsmiddelen.

3.1 Kennis van wet- en regelgeving en geweldsbevoegdheden

Bevindingen

In de ambtsinstructies is bepaald dat politieagenten zich voortdurend op de hoogte stellen van de voor de politie geldende wettelijke regelingen en de voor henzelf geldende regelingen, dienstvoorschriften en ambtelijke instructies. Tevens dienen korpsleden zich voortdurend te bekwamen in de kennis van hun bevoegdheden.

Een respondent uit de advocatuur stelt dat de kennis van politieagenten in de lagere kaders onvoldoende is. Daarentegen merken zowel een geïnterviewde van de landsrecherche als een docent van het KPSM op dat politieagenten over het algemeen de wet- en regelgeving ten aanzien van het gebruik van geweld en geweldsbevoegdheden onder de knie hebben. Zij wijzen er wel op dat regelmatig opfrissen van deze kennis een *must* is.

Het belang hiervan komt ook naar voren in de resultaten van de vragenlijst, waar een ruime meerderheid (83%) van de ondervraagde agenten van de BPZ zegt toe te zijn aan opfrissing van de wet- en regelgeving omtrent het gebruik van geweld. Verder zijn de bevroegden overwegend positief over de kennis van collega's en de eigen kennis over de grenzen van hun geweldsbevoegdheden. Het merendeel (57%) van de geënquêteerden vindt dat collega's die in de basispolitiezorg werken goed op de hoogte zijn van de wet- en regelgeving over het gebruik van geweld en hun geweldsbevoegdheden. Een overgrote meerderheid (81%) meent de grenzen van zijn geweldsbevoegdheden te kennen.

Analyse en conclusie

De meeste respondenten vinden de kennis van politieagenten over de wet- en regelgeving aangaande het gebruik van geweld en de kennis over geweldsbevoegdheden voldoende. Opvallend vindt de Raad dat een meerderheid van de geënquêteerde politieagenten positief is over de kennis van collega's, maar dat een groot deel van de medewerkers aangeeft zelf een opfriscursus nodig te hebben. Bijna alle ondervraagden menen de grenzen van hun geweldsbevoegdheden te kennen. Desalniettemin vindt de Raad dat alle politieagenten, overeenkomstig de wet, in de gelegenheid gesteld moeten worden om regelmatig hun kennis op te frissen over de wet- en regelgeving met betrekking tot het gebruik van geweld en hun geweldsbevoegdheden. Temeer daar ook de bevroegde politieagenten zelf aangeven toe te zijn aan opfrissing van hun kennis.

Aanbeveling

- Stel alle politieagenten, overeenkomstig de wet, in de gelegenheid om regelmatig hun kennis op te frissen over de wet- en regelgeving met betrekking tot het gebruik van geweld en hun geweldsbevoegdheden.

3.2 Geweldsmiddelen

Bevindingen

De in de ambtsinstructies genoemde geweldsmiddelen zijn vuurwapens en munitie, pepperspray, CS-traangas en politiehonden. Tevens benoemt de ambtsinstructie politie de wapenstok als geweldsmiddel en vermeldt het fysiek

geweld. Beide instructies vermelden het aanleggen van handboeien als een maatregel.³⁰ Tijdens het onderzoek heeft de Raad vastgesteld dat de uitrusting van de politieagenten van het KPSM bestaat uit de korte wapenstok, een vuurwapen met munitie, handboeien en een koppel.

Volgens het inrichtingsplan korps politie Sint Maarten beschikt de hondengeleiding van het korps over 4 hondengeleiders met ieder een surveillancehond.³¹ Het korps beschikt momenteel over 3 gecertificeerde hondengeleiders en 2 gecertificeerde politiehonden. Eén van de honden gaat binnenkort met pensioen. Tijdens het Justitieel Vierpartijoverleg van juni 2014 is bepaald dat het College van Korpschefs voor het JVO van januari 2015 voorstellen uitwerkt ten aanzien van de opleiding van politiehonden.

De meningen zijn verdeeld over de vraag of de huidige uitrusting van een agent voorziet in voldoende geweldsmiddelen. 30% van de geënquêteerden vindt dat ze over voldoende geweldsmiddelen beschikt, 35% vindt van niet en 35% is neutraal. Onder de bevroegden is animo voor een extra geweldsmiddel. Meer dan de helft van de bevroegden (54%) heeft behoefte aan een extra geweldsmiddel, zoals pepperspray, een taser, traangas of een extra vuurwapen, een derde (32%) heeft een tegenovergestelde mening en de rest heeft weet niet, anders of niets ingevuld.

De leiding van het korps stelt dat er onder politieagenten een natuurlijke roep bestaat om meer bewapening, maar vindt het gebruik van wapens door en tegen de politie relatief gering waardoor uitbreiding niet voor de hand ligt. Volgens het KPSM dient er rekening mee gehouden te worden dat na aanschaf van bijvoorbeeld pepperspray ook getraind moet worden in het gebruik ervan. Het korps heeft er nu al de handen vol aan om korpsleden ten aanzien van de huidige geweldsmiddelen op te leiden. In de nog niet in een lb ham omgezette uitrustingsregeling is pepperspray één van de verplichte geweldsmiddelen.

Analyse en conclusie

De politieagenten van het KPSM beschikken overeenkomstig de ambtsinstructies over de geweldsmiddelen vuurwapen en munitie, een wapenstok en een enkeling over een politiehond. Ook hebben zij handboeien en kunnen ze gebruik maken van fysiek geweld. De politieagenten beschikken niet over pepperspray en CS-traangas, maar dit is op basis van de huidige geldende wetgeving ook niet verplicht.

De Raad constateert dat meer dan de helft van de geënquêteerde medewerkers van de BPZ stelt behoefte te hebben aan een extra geweldsmiddel. De Raad is met de politieleiding van mening dat uitbreiding van geweldsmiddelen op dit moment niet opportuun is nu het korps momenteel al de handen vol heeft aan het opleiden van de agenten in het huidige arsenaal van geweldsmiddelen. Wel moet er rekening mee gehouden worden dat zodra de uitrustingsregeling kracht van wet heeft de politieagenten van het korps over het geweldsmiddel pepperspray moeten beschikken.

Het huidige aantal hondengeleiders en politiehonden is minder dan de voornemens in het inrichtingsplan van het korps.

³⁰ Memorie van Toelichting bij Onderlinge regeling houdende een ambtsinstructie voor de politie van Curaçao, van Sint Maarten en van Bonaire, Sint Eustatius en Saba, Stc. 2010, nr. 11406. Het gebruik van handboeien valt niet altijd onder de definitie van geweld, waardoor de voorschriften over het gebruik ervan in een apart hoofdstuk in de ambtsinstructies zijn opgenomen. Indien de arrestant geen uitdrukkelijke fysieke weerstand biedt bij het aanleggen van handboeien is geen sprake van geweld. In geval van wederspanning van de arrestant gelden de voorschriften voor het geweldsgebruik naast de voorwaarden voor het omleggen van de handboeien.

³¹ Het oorspronkelijke inrichtingsplan, versie 17a, d.d. 15 juni 2010, is goedgekeurd door de politieke stuurgroep. In het in 2012 herziene inrichtingsplan is ten aanzien van de hondengeleiding geen wijziging aangebracht. Het herziene inrichtingsplan is niet bekrachtigd door het ministerieel overleg.

4

Scholing en toetsing

Inleiding

In dit hoofdstuk bespreekt de Raad het onderwerp scholing in het gebruik van geweld en de toetsing daarvan. Tevens wordt gekeken hoe het is gesteld met de aandacht voor de lichamelijke conditie van politieagenten.

4.1 Initiële opleiding

Bevindingen

Vóór de transitie werd de politie in Sint Maarten vanuit Curaçao aangestuurd, wat volgens geïnterviewden in de praktijk betekende dat niet veel aandacht werd besteed aan het korps van Sint Maarten en de opleiding van politieambtenaren.

Van de geënquêteerde medewerkers van de BPZ heeft het merendeel (68%) een basispolitieopleiding (hierna: BPO) gevolgd. Gedurende de meerjarige basispolitieopleiding komen met betrekking tot geweld onder andere de wet- en regelgeving, de bevoegdheden, de geweldsaanwending, de aanhoudingstechnieken en de zelfverdediging aan de orde.

Verder heeft 19% een opleiding tot buitengewone agent van politie (hierna ook: bavpolopleiding) gevolgd, 11% heeft naast een opleiding tot buitengewone agent van politie ook een opleiding gevolgd bij het Vrijwilligers Korps Sint Maarten (hierna ook: VKS) en 2% zegt alleen een opleiding bij het VKS te hebben gevolgd. Verder vindt 65% van de geënquêteerden dat zij na afronding van hun initiële opleiding voldoende voorbereid waren op geweldsgebruik, 11% vindt van niet, 22% is neutraal en 2% heeft niks ingevuld.

Als zorgpunt wordt tijdens het onderzoek benoemd de kennis en vaardigheden van een aantal buitengewone agenten van politie. Doordat zij een andere en veel kortere opleiding hebben genoten dan de meeste collega's, moet het korps bij deze mensen meer aandacht besteden aan bijvoorbeeld de kennis van wet- en regelgeving en de Nederlandse taal. De docent van het KPSM is van mening dat het voor elke politieagent, maar zeker voor deze mensen, cruciaal is om een goede mentor te hebben om onder andere het proportioneel toepassen van geweld goed aan te leren. Die mentoring ontbreekt nog wel eens in het korps. Een geïnterviewde van de landsrecherche vindt de begeleiding binnen de politieorganisatie van de nieuwkomers die in 2013 de basis politie opleiding hebben afgerond een aandachtspunt. De korpsleiding laat weten dat de aspiranten volgens alle normen gecertificeerd zijn opgeleid, waarbinnen ook de begeleiding plaats had. Er is voldoende geïnvesteerd in begeleiding door mentoren binnen het korps aan te wijzen en op te leiden. Hier hebben vooral de nieuwe agenten profijt van gehad. Van de bevroegde medewerkers van de BPZ vindt 27% dat studenten goed worden begeleid en opgevangen in het korps, 38% vindt van niet en 35% is neutraal.

Analyse en conclusie

Een meerderheid van de bevroegde politieagenten heeft een basispolitieopleiding genoten en een minderheid een bavpolopleiding al dan niet in combinatie met de opleiding van het VKS. Bijna tweederde van de geënquêteerden meent na afronding van de initiële opleiding voldoende voorbereid te zijn op geweldsgebruik. Hier komt het belang van een gedegen initiële opleiding zoals de basispolitieopleiding naar voren.

De summiere opleiding van bavpollers blijkt in de praktijk niet voldoende te zijn. Net als in zijn inspectieonderzoek 'politieonderwijs in Sint Maarten' vraagt de Raad hiervoor aandacht.

Voor zowel agenten die de basispolitieopleiding hebben gevolgd als voor bavpollers is goede begeleiding essentieel om de juiste praktijkervaring met geweld en geweldstoepassing op te doen. De meningen van de medewerkers van de BPZ die de vragenlijst hebben ingevuld zijn verdeeld over de vraag of studenten goed worden begeleid en opgevangen in het korps. Nu de meningen zowel binnen als buiten de politieorganisatie verdeeld zijn over de mate van begeleiding binnen het korps, roept de Raad het KPSM op om te blijven investeren in mentoring van de minder ervaren en opgeleide collega's.

Aanbeveling

- Blijf investeren in het mentorschap.

4.2 Training en toetsing van vaardigheden

Bevindingen

Volgens de ambtsinstructies is het gebruik van een geweldsmiddel uitsluitend toegestaan aan een ambtenaar die in het gebruik van dat geweldsmiddel is geoefend. Nadere regels over het oefenen en de toetsing zijn neergelegd in de Onderlinge regeling kwaliteitseisen, opleidings- en trainingsvereisten politie.³² Zoals in § 2.2 is vermeld is de genoemde Onderlinge regeling nog niet geïmplementeerd in Sint Maarten. Evenmin geldt in Sint Maarten andere regelgeving over het oefenen en toetsen van vaardigheden.

Om vaardigheden die voor het politiewerk van belang zijn bij te houden bestaat de Integrale Beroepsvaardigheden Training. Deze training bestaat in de meeste korpsen uit een theoretisch gedeelte en het oefenen van geweldsbeheersing, aanhoudings- en zelfverdedigingsvaardigheden, schietvaardigheden en het gebruik van pepperspray, CS- traangas, wapenstok en honden gevolgd door toetsen. Het aantal trainingsdagen per jaar is veelal 4 dagen.³³

Voor de staatkundige veranderingen kwam het voor dat het korps meerdere jaren niet werd getraind in het onderhouden van de beroepsvaardigheden en dus ook niet het onderdeel schietvaardigheden oefende.

Van oktober 2010 tot 2014 is de IBT in Sint Maarten beperkt gebleven tot het oefenen van het onderdeel schietvaardigheden. In 2010, 2011 en 2012 hebben respectievelijk 2, 3 en 3 schietbeurten plaatsgevonden voor de korpsleden. De schietvaardigheid van de leden van het KPSM is sinds 2012 jaarlijks geëxamineerd. In 2013 zijn alle politieagenten omgeschoold in het gebruik van een nieuw dienstwapen. Aan de schietvaardigheden van bapollers is extra aandacht besteed. In hoofdstuk 2.2 wees de Raad er al op dat het College van Korpschefs voor het JVO van januari 2015 voorstellen zullen uitwerken ten aanzien van de IBT.³⁴

Op 24 februari 2014 is voor de leden van het korps een beperkte beroepsvaardigheden training van start gegaan. De training bestaat uit 1 dag en de inhoud is samengesteld door de IBT-docent. De leraar bespreekt in het theoriegedeelte de ambtsinstructie politie, waarna de schietvaardigheden worden getraind. De overige vaardigheden, bijvoorbeeld het gebruik van de wapenstok en handboeien, worden niet geoefend.

Na de training zijn de schietvaardigheden en de kennis aangaande de ambtsinstructie politie getoetst. De IBT-docent heeft zelf de toets opgesteld. Een enkeling heeft de theoretische toets niet met een voldoende afgelegd. Dit is volgens de docent niet zozeer te wijten aan onvoldoende beheersing van de stof maar veeleer het gevolg van een beperkte beheersing van de Nederlandse taal. Indien een agent een toets niet met voldoende resultaat behaalt, wordt dit vooralsnog niet gesanctioneerd met het inleveren van één of meerdere geweldsmiddelen. Er wordt op het moment geen toets geweldsbeheersing of aanhoudings- en zelfverdedigingsvaardigheden afgenomen.

Van de geënquêteerden zegt 41% de afgelopen jaren de toets schietvaardigheid behaald te hebben, 30% heeft het niet gehaald en 38% heeft anders of niks vermeld. De meningen zijn verdeeld over de vraag of agenten vanaf 2010 voldoende in de gelegenheid zijn gesteld tot het volgen van training ter voorbereiding van de af te leggen toetsen. Op één na kruisten alle medewerkers van de BPZ in de vragenlijst aan dat zij nimmer een geweldsmiddel hebben ingeleverd.

³² Memorie van toelichting bij de onderlinge regeling houdende een ambtsinstructie voor de politie van Curaçao, van Sint Maarten en van Bonaire, Sint Eustatius en Saba, Stc. 2010, nr. 11406.

³³ Torre, E.J. van der, Gieling, P.J., Dozy, M.C., Leeuwen, F.C. van en Hamoen, W. (2011). Veilig Politiewerk: De basispolitie over geweldgebruik. Politieacademie Apeldoorn.

³⁴ Besluitenlijst Justitieel Vierpartijenoverleg 11 juni 2014.

Begin mei 2014 had nog niet het gehele korps de in februari 2014 gestarte training bijgewoond omdat men niet op tijd of in het geheel niet kwam opdagen en er lessen uitvielen wegens te weinig deelnemers of ziekte van de docent. Een enkeling vergat zijn uitrusting. Uit het onderzoek van de Raad blijkt dat een kwart (24%) van de geënquêteerden vindt dat zij voldoende IBT krijgen, 24% is een tegenovergestelde mening toegedaan en de overigen kijken er neutraal tegen aan. De reden dat drie maanden na aanvang nog niet iedereen de 1-daagse training heeft gevolgd wijst de korpsleiding aan de grote evenementen die in die periode in Sint Maarten plaatsvonden, waarbij alle politieagenten aanwezig moesten zijn, en dus niet op cursus konden gaan.

De bevrageden zijn over de eigen toerusting om te kunnen optreden in risicovolle situaties meer tevreden dan over het optreden van collega's en steun vanuit de politieorganisatie. Iets meer dan de helft (51%) van de bevrageden meent voldoende toegerust te zijn om op te kunnen treden in risicovolle situaties, 14% meent van niet en 35% is neutraal. Verder zegt 54% dat collega's onvoldoende in staat zijn om een situatie te de-escaleren, 14% heeft een tegenovergestelde mening en 32% is neutraal. Met de stelling dat binnen het korps voldoende wordt gedaan om de weerbaarheid van politieagenten op straat te vergroten is 19% het eens, 38% is het er niet mee eens en 43% is neutraal. Van de geënquêteerden geeft 43% aan dat binnen het korps geweldsincidenten als leermoment worden gebruikt, 16% heeft een tegenovergestelde mening en 41% is neutraal.

In het inrichtingsplan van het KPSM van 2010 is niet in een IBT-docent voorzien, maar in het in 2012 herziene inrichtingsplan is 3 fte voor IBT-docenten opgenomen. Vanaf de staatkundige veranderingen zijn 3 mensen van het korps opgeleid tot schietinstructeur. Tevens is per oktober 2011 een fulltime gecertificeerd IBT-docent aangetrokken. Door het tekort aan docenten in het korps kan de training niet 4 dagen per jaar plaatsvinden. De korpsleiding wijst er op dat medio 2014 twee in Nederland geschoolde en gecertificeerde docenten beschikbaar zijn voor het KPSM.

Binnen het KPSM hebben 11 politieagenten het arrestatieteam als taakaccent. De betreffende politieagenten zijn volgens geïnterviewden van het KPSM meer en beter opgeleid in het gebruik van geweld. Ze trainen niet alleen lokaal met hun hiervoor opgeleide commandant en schietinstructeur, maar ze participeren ook in interlandelijke trainingen waaronder het internationale uitwisselingsprogramma *SWAT-round-up* in Amerika.

Analyse en conclusie

De Raad constateert een forse achterstand in training van vaardigheden van politieagenten in Sint Maarten. Vanaf 2010 tot 2014 hebben de leden van het korps slechts de schietvaardigheden getraind.

Sinds 2011 is een IBT-docent in dienst en in 2014 is gestart met een beroepsvaardigheden opleiding van 1 dag voor alle korpsleden. Bij de training van de korpsleden komen vooralsnog alleen de theorie van de ambtsinstructie en de training van de schietvaardigheden aan bod. De vaardigheden in geweldsbeheersing, de aanhoudings- en zelfverdedigingsvaardigheden en het gebruik van geweldsmiddelen zoals de wapenstok worden niet geoefend. Nu de politieagenten alleen in het gebruik van het vuurwapen als geweldsmiddel getraind worden, voldoen zij niet aan de in de ambtsinstructies voor alle geweldsmiddelen gestelde eis van geoefendheid.

De Raad wijst nogmaals op het belang om de Onderlinge regeling houdende kwaliteitseisen, opleidings- en trainingsvereisten politie bij lb ham vast te stellen. Indien de ministers van Justitie vervolgens de samengestelde toetsen opstellen worden alle politieagenten in Sint Maarten, Curaçao en Caribisch Nederland op dezelfde wijze opgeleid en getoetst, hetgeen de beoogde uitwisselbaarheid van politieagenten bevordert.

In afwachting van de door de ministers op te stellen toetsen is het korps ook begonnen met toetsing. De schietvaardigheden worden sinds 2012 jaarlijks geëxamineerd en de kennis van de ambtsinstructie wordt met ingang van 2014 getoetst. De toetsen geweldsbeheersing en aanhoudings- en zelfverdedigingsvaardigheden worden niet afgenomen, maar dit is volgens de geldende wetgeving geen vereiste. Echter bijna een derde van de geënquêteerden zegt de toets schietvaardigheid in de afgelopen jaren niet te hebben behaald, terwijl dit niet tot consequenties heeft geleid. De Raad roept het korps op om op korte termijn in de schietvaardigheden van de korpsleden te investeren.

De achterstand in training van de overige vaardigheden komt ook uit analyse van de antwoorden op de vragenlijst naar voren. Over de eigen toerusting om te kunnen optreden zijn de bevrageden positiever dan over het optreden van collega's en het korps. Meer dan de helft van de medewerkers vindt namelijk dat collega's onvoldoende in staat

zijn om een situatie te de-escaleren. Tevens meent bijna tweevijfde van de geënquêteerden dat binnen het korps onvoldoende wordt gedaan om de weerbaarheid van agenten te vergroten.

De Raad spreekt zijn waardering uit voor het feit dat het KPSM gestart is met een beroepsvaardigheden training en –toetsing voor de korpsleden. Het belang van training en toetsing wordt door de leiding van het KPSM onderkend. Hoewel het een goed begin is, is een training van 1 dag te weinig. Op korte termijn dient het onderwijs aan agenten geïntensiveerd te worden.

Verder hebben niet alle agenten op de ingeplande dag deelgenomen aan de training en toetsing, waardoor bijna drie maanden na de start van de 1-daagse IBT een groot deel van het korps nog niet aan de training heeft deelgenomen. De Raad heeft de indruk dat niet alle politieagenten voldoende doordrongen zijn van het belang van het bijhouden van hun kennis en vaardigheden. Opmerkelijk is dat een kwart van de geënquêteerden vindt dat zij voldoende training van vaardigheden krijgen en meent meer dan de helft voldoende toegerust te zijn om te kunnen optreden in risicovolle situaties, terwijl tot voor kort alleen schietvaardigheden werden geoefend. De Raad meent dat de korpsleiding moet bevorderen dat politieagenten de IBT als een vanzelfsprekendheid en verplichting zien.

Aanbevelingen

- Bevorder dat alle leden van het korps minimaal 2 tot 4 dagen per jaar de integrale beroepsvaardigheden training volgen om hun kennis en vaardigheden omtrent het gebruik van geweld op peil te houden.
- Bevorder dat alle politieagenten de integrale beroepsvaardigheden training als een vanzelfsprekendheid en verplichting zien.
- Investeer op korte termijn in de schietvaardigheden van de korpsleden.

4.3 Lichamelijke conditie

Bevindingen

Het beroep politieagent is, zeker wanneer deze werkzaam is in de basispolitiezorg, fysiek een zwaar beroep. Dat een politieagent een goede conditie heeft is dan ook een voorwaarde om zijn werk goed te kunnen uitoefenen. Een grote meerderheid (73%) van de ondervraagde medewerkers vindt dat het korps onvoldoende bevordert dat politieagenten met een voor de straatsdienst geschikte lichamelijke conditie de straat opgaan. Een geïnterviewde van de landsrecherche vult nog aan dat naast fysieke training ook mentale training belangrijk is. De training van de lichamelijke conditie van de leden van het korps heeft volgens een geïnterviewde van het korps in ieder geval sinds 2010 niet plaatsgevonden.

Analyse en conclusie

Uit het onderzoek van de Raad is gebleken dat binnen het KPSM onvoldoende aandacht bestaat voor de fysieke conditie van de korpsleden. De Raad is van mening dat de leiding van het KPSM het voortouw moet nemen en de korpsleden dient aan te moedigen en te faciliteren om hun fysieke conditie op peil te houden. Hierbij kan gedacht worden aan het stellen van minimumeisen en het aanbieden van trainingen. Dit betekent overigens niet dat de betrokken politieagenten zelf geen initiatief kunnen nemen. Het betreft immers het eigen lichaam, gezondheid en veiligheid. De Raad vindt dan ook dat het op peil houden van de lichamelijke conditie een gedeelde verantwoordelijkheid van zowel de politieagenten zelf als het korps is.

Aanbevelingen

- Bevorder de fysieke conditie van de korpsleden.

5

Het gebruik van geweld en buitenproportioneel geweld door politieagenten

Inleiding

In dit hoofdstuk komt het gebruik van geweld en buitenproportioneel geweld door politieagenten aan de orde. Tevens bespreekt de Raad het melden van geweld en in hoeverre onderzoek plaatsvindt naar aanleiding van klachten en aangiftes van burgers over het gebruik van geweld en buitenproportioneel geweld door politieagenten.

5.1 Het gebruik van geweld en buitenproportioneel geweld door politieagenten

Bevindingen

In hoofdstuk 1 is vermeld dat onder geweld wordt verstaan: *'elke dwangmatige kracht van meer dan geringe betekenis uitgeoefend op personen of zaken'*. Van de geënquêteerden stelt 43% in het afgelopen jaar minimaal 1 keer fysiek geweld gebruikt te hebben, waarvan een enkeling vaak. 46% heeft geen fysiek geweld gebruikt en 11% heeft weet niet of niets ingevuld.

De Raad verstaat onder verbaal geweld schelden of vloeken. In de vragenlijst vermeldt 65% van de bevroegden dat zij in het afgelopen jaar minimaal 1 keer verbaal geweld hebben gebruikt tegen burgers, waarvan een enkeling vaak verbaal geweld heeft gebruikt. 19% heeft geen verbaal geweld gebruikt en 16% heeft weet niet of niets ingevuld. Volgens de Advocaat-Generaal (hierna ook: de AG) zou voor de omgang met burgers leidend moeten zijn dat het gesprek wordt aangegaan in plaats van dat gescholden wordt.

Van buitenproportioneel gebruik van geweld is sprake indien de politieagent niet overeenkomstig de wet de eisen van proportionaliteit en subsidiariteit in acht neemt. Bijna alle geïnterviewden vinden dat buitenproportioneel geweld door politieagenten na de transitie is afgenomen. Er is nu nog sprake van incidenten. De afname van buitenproportioneel geweld door de politie heeft volgens respondenten te maken met betere coaching, meer aandacht vanuit het korps voor bewustwording van de consequenties van het optreden van politieagenten en omdat bepaalde politieagenten het korps hebben verlaten.

54% van de bevroegden geeft aan dat zij collega's aanspreken indien zij te veel geweld gebruiken, 19% spreekt collega's niet aan en 24% is neutraal en de rest heeft niks ingevuld. 54% van de geënquêteerden wendt zich tot hun collega's indien zij het gebruik van geweld mijden, 19% doet dit niet en 35% is neutraal. De IBT-docent van het korps is van mening dat politieagenten elkaar niet aanspreken op elkaars gedrag.

De aangiftes dan wel klachten over buitenproportioneel politiegeweld betreffen volgens respondenten veelal verbaal geweld zoals ruw aanspreken, maar fysiek geweld of een combinatie van beiden komen ook voor. Zowel een geïnterviewde van het bureau interne zaken als een geïnterviewde uit de advocatuur stellen dat het vaak dezelfde politieagenten uit de algemene dienst zijn die beschuldigd worden van buitenproportioneel gewelddadig optreden. Een respondent van de landsrecherche wijst er ook op dat het vaak een kleine groep politieagenten is die de fout ingaat. Uit de antwoorden op de vragenlijst blijkt dat 54% vindt dat er politieagenten zijn die geneigd zijn te veel geweld toe te passen, 14% heeft een tegenovergestelde mening en 32% is neutraal.

Op grond van de ministeriële regeling kleding, bewapening en overige uitrusting politie mag een politieagent alleen een wapen dragen of gebruiken tijdens de uitoefening van zijn werk. Bvoppers en de leden van de VKS moeten hun wapen in de wapenkamer van het KPSM bewaren. Binnen KPSM geldt het ongeschreven beleid dat politieagenten zelf bepalen of zij hun wapen buiten diensttijd mee naar huis nemen. Vanwege de kleinschaligheid van de maatschappij zouden agenten sneller getuige zijn van een delict. Indien zij eerst naar het bureau moeten om hun dienstwapen op te halen gaat volgens de korpsleiding kostbare tijd verloren.

Analyse en conclusie

De politie heeft een geweldsmonopolie. Er moet interactie kunnen plaatsvinden tussen burgers en politieagenten zonder dat burgers slachtoffer worden van verbaal geweld of gewelddadig optreden van de politie, laat staan het gebruik van buitenproportioneel geweld door de politie. Zolang politieagenten in overeenstemming met de wet geweld toepassen is dit geoorloofd.

In de Criminaliteitsbeeldanalyse van 2011 is geconstateerd dat in Sint Maarten geen sprake is van stelselmatig politiegeweld. Het beeld van de geïnterviewden dat het gebruik van buitenproportioneel geweld in Sint Maarten incidenten betreft, komt volgens de Raad niet geheel overeen met de antwoorden op de vragenlijst. Een meerderheid van de 37 respondenten van de BPZ antwoordt dat er collega's zijn die geneigd zijn te veel geweld te gebruiken. Aan de geënquêteerde medewerkers van de BPZ is echter niet gevraagd hoeveel agenten het betreft, maar een aantal respondenten meent dat het een kleine groep of vaak dezelfde agenten betreft.

Over het gebruik van verbaal geweld is de wet duidelijk. Alle ambtenaren, waaronder politieagenten, dienen zich te onthouden van vloeken of ruwe en onzedelijke taal. Doordat politieagenten een voorbeeldfunctie hebben, dienen zij zich te allen tijde van dit gedrag te onthouden. Het kan van negatieve invloed zijn op de perceptie van burgers over de politie en burgers kunnen het ongewenste gedrag overnemen. Hoewel de omgang met burgers verbeterd is, wijzen respondenten erop dat burgers vaker aangiftes of klachten indienen over verbaal geweld dan over fysiek geweld. Twee derde van de medewerkers van de BPZ geeft bij het beantwoorden van de vragenlijst toe in het afgelopen jaar gescholden of burgers ruw aangesproken te hebben. Dit behoeft volgens de Raad meer aandacht. Zestien van de geënquêteerden hebben het afgelopen jaar in ieder geval 1 keer fysiek geweld gebruikt.

Er is onder respondenten geen overeenstemming over de vraag of politieagenten elkaar feedback geven over het mijden van het gebruik van geweld of gebruik van te veel geweld. De Raad vindt het getuigen van een professionele taakopvatting wanneer collega's elkaar aanspreken op het gebruik van geweld en het vermijden daarvan.

Uit het onderzoek heeft de Raad geen aanwijzingen gekregen dat het gebruik van geweld, verbaal geweld en buitenproportioneel geweld door politieagenten in Sint Maarten een structureel probleem is. Gelet op het feit dat een meerderheid van de geënquêteerden meldt dat er collega's zijn die te veel geweld gebruiken verdient het gebruik van geweld door politieagenten binnen het politiekorps Sint Maarten wel meer de aandacht. De korpsleiding dient middels de coaching, opleiding en training van de agenten te bevorderen dat het gebruik van onnodig en disproportioneel geweld voorkomen wordt.

Volgens de wet mogen politieagenten buiten diensttijd geen dienstwapen bij zich dragen of gebruiken. Het beleid van het korps is hiermee in strijd, omdat het aan de meeste politieagenten zelf wordt overgelaten of zij hun dienstwapen al dan niet mee naar huis nemen. De Raad meent dat de leiding van het korps het huidige beleid in overeenstemming met de wet dient te brengen.

Aanbeveling

- Besteed tijdens de coaching, opleiding en training van politieagenten meer aandacht aan het omgaan met en vermijden van het gebruik van geweld, verbaal geweld en buitenproportioneel geweld door politieagenten.
- Breng het wapenbeleid van het KPSM in overeenstemming met de wetgeving hieromtrent.

5.2 Melden van geweld

Bevindingen

Telkens als een politieagent geweld heeft aangewend wordt hij op grond van de Ambtsinstructie politie³⁵ geacht de feiten, omstandigheden en de gevolgen onverwijld te melden aan zijn meerdere of aangewezen functionaris.

³⁵ Artikel 28 Onderlinge regeling houdende een ambtsinstructie voor de politie van Curaçao, van Sint Maarten en van Bonaire, Sint Eustatius en Saba, Stc. 2010, nr. 11406; en artikel 30 Landsbesluit, houdende algemene maatregelen, houdende de ambtsinstructie voor de politie en de buitengewone agenten van politie en regels met betrekking tot de maatregelen waaraan rechtens van hun vrijheid beroofde personen kunnen worden onderworpen voor Sint Maarten, AB 2013, no. 16.

Deze laatste legt de melding vast in het wettelijk voorgeschreven meldingsformulier. In specifiek bepaalde gevallen, bijvoorbeeld als de agent een schot heeft gelost met zijn wapen, moet de korpschef de melding binnen 24 uur na ontvangst ter kennis brengen van de officier van justitie.

Bij het KPSM heeft het hoofd van het bureau interne zaken de taak kennisgevingen van het gebruik van geweld door de politieagenten te behandelen. 76% van de ondervraagde medewerkers van de basispolitiezorg is op de hoogte van de procedure omtrent het melden van geweldsgebruik, 19% is niet op de hoogte en 5% heeft weet niet aangekruist. Verder zegt 86% dat zijzelf en collega's fysiek geweldsgebruik rapporteren, 5% niet en de rest is neutraal.

De AG signaleert dat geweldsgebruik niet altijd gemeld wordt door korpsleden en dat het gebruik van geweld soms te summier gerapporteerd wordt. Volgens de AG en de hoofdofficier van justitie heeft het kennisgeven van het gebruik van geweld en de bijbehorende rapportage meer aandacht. De afspraak tussen het OM en het KPSM is dat de korpschef binnen 2 keer vierentwintig uur zowel het incident meldt aan het OM als een rapportage over het incident aanlevert. Het OM wijst erop dat deze afspraak niet altijd wordt nagekomen. De rapportage is van belang omdat hiermee een oordeel wordt geveld over het optreden van de betrokken politieagent.

In het geval sprake is van zwaardere gevallen, zoals schietincidenten, wordt de melding vastgelegd in een meldingsformulier. Bij wapengebruik door een politieagent meldt de korpschef altijd overeenkomstig de wet contact op te nemen met het openbaar ministerie. Elk ander gebruik van geweld en het aanleggen van handboeien wordt in het dagrapport opgenomen. De chefs lezen de dagrapporten dagelijks na. De korpsleiding vindt dat hiermee is voldaan aan het vereiste in de wet van schriftelijke vastlegging.

Analyse en conclusie

Het alleenrecht op het gebruik van geweld brengt met zich mee dat de politieagent verantwoording moet afleggen over het gebruik van geweld. Registratie speelt hierbij een belangrijke rol. Elk gebruik van geweld dient namelijk achteraf getoetst te kunnen worden, dat wil zeggen dat beoordeeld moet kunnen worden of het gebruik van geweld rechtmatig was. Uit de resultaten van de vragenlijst blijkt dat een kwart van de bevraagden niet op de hoogte is van de meldingsprocedure die binnen het KPSM geldt nadat geweld is aangewend. Een enkeling is wel op de hoogte, maar meldt fysiek geweldsgebruik niet. Het korps heeft de melding van geweld door korpsleden ingericht door het gebruik van meldingsformulieren bij zwaardere gevallen en alle andere gevallen worden in dagrapporten geregistreerd. De korpschef brengt de melding van geweld ter kennis van het OM en krijgt daarvoor een dag langer dan de wet voorschrijft. Uit het onderzoek van de Raad blijkt dat zowel het kennisgeven van het gebruik van geweld als de rapportage ervan meer aandacht heeft. De meldingsprocedure is opgenomen in de ambtsinstructie politie, waardoor de Raad verwacht dat melding en vastlegging van geweldsgebruik bij het theoriegedeelte van de IBT aan bod komt. Dit moet bevorderen dat in alle gevallen het gebruik van geweld tijdig wordt gerapporteerd en geregistreerd.

Aanbeveling

- Besteed tijdens de coaching, opleiding en training van politieagenten meer aandacht aan het melden en registreren van geweldsgebruik.

5.3 Klachten en aangiftes over het toepassen van geweld en buitenproportioneel geweld door politieagenten en opvolging daarvan

Inleiding

De wijze waarop burgers door de politie worden bejegend is zeer belangrijk voor het draagvlak van de politie binnen de samenleving. Als een burger een klacht indient of aangifte doet moet hij serieus genomen worden. Indien politieagenten hun werk niet naar behoren doen, dient ook te worden opgetreden. De Raad bespreekt achtereenvolgens klachten en aangiftes over politiegeweld en opvolging.

5.3.1 Klachten

Bevindingen

De Rijkswet politie bepaalt dat regels opgesteld moeten worden over de behandeling van klachten over gedragingen van ambtenaren van politie en van buitengewone agenten van politie. Deze regels zijn opgenomen in de Landsverordening Klachtencommissie Politieel Optreden, waarin onder meer is vermeld dat de Klachtencommissie Politieel Optreden deze klachten behandelt. Deze commissie bestaat niet in Sint Maarten. De leiding van het KPSM wijst op de klachtmogelijkheid voor de burger bij de Ombudsman en de AG wijst op de klachtmogelijkheid bij het Gemeenschappelijk Hof van Justitie.

Indien een politieagent betrokken is bij een geweldsgerelateerd incident, start het bureau interne zaken een disciplinair onderzoek. Ook verricht het BIZ zowel na een klacht als na een aangifte van een burger een disciplinair onderzoek. Het bureau hanteert de Ambtsinstructie politie en het besluit rechtspositie KPSM als wettelijk kader.

Het hoofd van het bureau geeft aan dat de meeste klachten intern worden afgedaan. De klacht van de burger voldoet meestal niet aan de strafrechtelijke omschrijving van geweld.³⁶ Deze klachten lost het BIZ minnelijk op door beide partijen samen te brengen voor een gesprek. Deze acties worden alleen in de dagmutaties geregistreerd, waardoor er geen cijfers van het aantal bemiddelingen zijn.

Het bureau maakt in de onderzoeken naar geweldsgerelateerde klachten over politieagenten onderscheid tussen mishandeling, bedreiging en ruw aanspreken. Hiervan zijn cijfers voorhanden. Tabel 1 geeft een overzicht van de door het BIZ behandelde klachten in de jaren 2008 tot en met 2013.

Tabel 1: Door het BIZ behandelde zaken per jaar en categorie

	Mishandeling burger door agent	Bedreiging burger door agent	Burger ruw aangesproken door agent
2008*	4	0	-
2009*	6	0	-
2010*	9	2	-
Totaal*	19	2	-
2011	10	0	1
2012	4	2	1
2013	4	3	2
Totaal	18	5	4

*Bron: Criminaliteitsbeeldanalyse Sint Maarten 2011

Bron: BIZ KPSM

Als het onderzoek is afgerond wordt ingeval sprake is van een klacht volgens het hoofd een brief verstuurd aan de klager. Tevens doet het BIZ verslag aan de korpschef en deze beslist welke vervolgstappen worden ondernomen. De disciplinaire straffen die zowel de korpschef als de minister van Justitie kan opleggen aan de politieagent zijn schriftelijke berisping, buitengewone dienst en een geldboete. Zwaardere disciplinaire straffen zoals inhouding van inkomsten of ontslag worden opgelegd door de minister van Justitie of bij landsbesluit.

De leiding van het korps stelt op te treden tegen buitensporig geweld door middel van zowel disciplinair onderzoek als strafrechtelijk onderzoek. Sinds 2010 heeft de korpschef de minister van Justitie in ieder geval één maal geadviseerd een politieagent te ontslaan. 3 geënquêteerden hebben geantwoord dat sinds 2010 een disciplinair onderzoek naar hen heeft plaatsgevonden.

³⁶ Artikel 137, 186 en 297 Wetboek van Strafrecht, A.B. 2010, GT no. 1 en A.B. 2010, GT no. 30.

Naar aanleiding van een onderzoek van de Ombudsman in 2011³⁷ heeft het KPSM in 2014 een procedure klachtenafhandeling beschreven en een klachtenformulier in meerdere talen opgesteld. De burger wordt hiermee geïnformeerd over het indienen van een klacht en de verdere afhandeling. Tevens is voor de politieagent duidelijk welke stappen worden gevolgd als een burger een klacht indient. In de procesbeschrijving is de korpschef verantwoordelijk voor de afhandeling van de klachten. De procedure is volgens de korpsleiding nog niet geïmplementeerd, omdat het een cultuuromslag vergt en de leiding de procedure klachtenafhandeling tegelijk met de beroepscode wil invoeren.

Analyse en conclusie

Indien de burger een klacht heeft over een politieagent kan hij zijn beklag doen bij het bureau interne zaken van het KPSM, bij de Ombudsman en bij het Gemeenschappelijk Hof van Justitie. Naar aanleiding van een klacht bij de Ombudsman heeft het KPSM een interne klachtenprocedure beschreven, waarmee nog niet gewerkt wordt. De in de Rijkswet politie voorziene Klachtencommissie Politieel Optreden is niet in het leven geroepen. Naar het oordeel van de Raad dient de klachtencommissie te worden ingesteld.

Het BIZ onderzoekt zowel op eigen initiatief politiegeweld als naar aanleiding van klachten van burgers over geweld en buitenproportioneel geweld en verbaal geweld door politieagenten. De meeste klachten worden door het bureau intern opgelost. In de periode van 2008 tot en met 2010 onderzocht het bureau 19 klachten over mishandeling en 2 klachten over bedreiging van burgers door een politieagent, zo blijkt uit cijfers van de CBA. In het tijdsbestek van 2011 tot en met 2013 behandelde interne zaken 18 klachten over mishandeling, 5 klachten over bedreiging en 4 klachten over ruw aanspreken van de burger. De klachten over mishandeling door een agent zijn in de periode 2011 tot en met 2013 vergeleken met de drie jaren daarvoor nagenoeg gelijk gebleven, terwijl de klachten over bedreiging door een agent in genoemde perioden zijn toegenomen.

Op basis van de cijfers over de door het BIZ behandelde zaken in de jaren 2008 t/m 2010 is in de CBA van 2010 geconcludeerd dat het gebruik van buitenproportioneel geweld door de politie geen structureel probleem is in Sint Maarten. Hoewel het totaal aantal door het BIZ behandelde zaken in de jaren 2011 t/m 2013 licht is gestegen, is volgens de Raad op basis van de cijfers nog steeds geen sprake van een stelselmatig probleem. Wel meent de Raad, zoals ook in § 5.1 is vermeld, dat het omgaan met en het vermijden van onnodig gebruik van geweld, verbaal geweld en buitenproportioneel geweld door de politie meer aandacht van het korps behoeft.

Aanbeveling

- Bewerkstellig dat de Klachtencommissie Politieel Optreden overeenkomstig de wet wordt ingesteld.

5.3.2 Aangiftes

Bevindingen

Behalve een klacht indienen kan de burger ook aangifte doen als hij meent dat door een politieagent geweld tegen hem is gebruikt. Om een onderzoek naar aanleiding van een aangifte te kunnen instellen moet wel sprake zijn van verdenking van een strafbaar feit.

De Raad heeft van het KPSM geen cijfers ontvangen van het aantal aangiftes van politiegeweld.

Volgens een geïnterviewde van de landsrecherche is de burger terughoudend met het doen van aangifte van politiegeweld, omdat er weinig tot geen vertrouwen van de burger is dat de zaak ook daadwerkelijk wordt opgepakt. Dit betreurt hij, omdat volgens hem het BIZ alle zaken in onderzoek neemt. Een aantal incidenten waarbij politieagenten betrokken waren hebben volgens hem geleid tot schade aan het imago van de politie en vertrouwen van burgers in de politie. De visitatiecommissie³⁸ wijst er in zijn rapport op dat het vertrouwen van de burgers in de politie, ondanks de recente verbetering, een aandachtspunt blijft. Politieagenten zouden burgers in het verleden

³⁷ Jaarverslag Ombudsman Sint Maarten 2012. Focus on the Building blocks.

³⁸ Van 11 tot 15 maart 2013 is het Korps Politie Sint Maarten gevisiteerd door deskundige personen uit Nederland en Sint Maarten en is een beknopt rapport opgesteld door het kwaliteitsbureau politie. Visitatierapport Korps Politie Sint Maarten, Kwaliteitsbureau politie, 17 juni 2013.

als tegenstander zien. Hun optreden was niet gericht op contact, maar gehoorzaamheid, waarbij soms vormen van intimidatie te pas kwamen. De commissie constateert echter dat een kentering zichtbaar is.

Volgens geïnterviewde advocaten worden zaken waarin aangifte is gedaan tegen een agent niet vaak voor de rechter gebracht. Wel komt politiegeweld tijdens een zitting aan de orde als sprake zou zijn geweest van buitenproportioneel geweld tegen een burger. De rechter kan de straf verlagen, de resultaten van het onderzoek niet tot het bewijs toelaten en het openbaar ministerie niet-ontvankelijk verklaren indien door de normschending de behandeling van de zaak niet aan de eisen van een eerlijk proces voldoet.³⁹ Van deze laatste mogelijkheid heeft het hof gebruik gemaakt in een zaak waarin een verbalisant een flesje water uit de hand van een verdachte had geschopt.⁴⁰ De zaak werd gecasseerd door de Hoge Raad.⁴¹ Eén van de geïnterviewde advocaten stelt dat één van zijn cliënten in 2013 bij de voorgeleiding aan de rechter-commissaris in vrijheid is gesteld, omdat zijn cliënt door een politieagent was mishandeld.

Analyse & conclusie

Er wordt in Sint Maarten aangifte gedaan van politiegeweld, maar hierover zijn geen cijfers beschikbaar. Nadat aangifte is gedaan door burgers van buitenproportioneel gebruik van geweld door politieagenten vindt onderzoek en vervolging plaats. De Raad heeft niet meer dan wat praktijkvoorbeelden uit interviews en de rechtspraak gevonden. De voorbeelden uit de rechtspraak zijn tevens gedateerd.

5.3.3 Opvolging

Bevindingen

Zoals in § 5.2 al kort is vermeld moet de korpschef volgens de Ambtsinstructie politie een melding van geweldsgebruik binnen vierentwintig uur na ontvangst ter kennis brengen van de OvJ indien de gevolgen van het aanwenden van geweld daartoe naar het oordeel van de korpschef aanleiding geven, het aanwenden van geweld lichamelijk letsel van meer dan geringe betekenis dan wel de dood heeft veroorzaakt, of gebruik is gemaakt van een vuurwapen en daarmee één of meer schoten zijn gelost. De korpschef geeft aan in voorgenoemde gevallen contact op te nemen met het OM en in het geval van wapengebruik door een politieagent neemt hij altijd contact op met het OM.

De Rijkswet politie bepaalt dat de procureur-generaal (hierna: PG) beschikt over een landsrecherche.⁴² De landsrecherche wordt⁴³ in opdracht van de PG, en in Sint Maarten de AG in zijn plaats,⁴⁴ bij geweldsincidenten door de politie belast met het verrichten van onderzoeken ingeval een persoon overlijdt of (zwaar lichamelijk) letsel oploopt als gevolg van het aanwenden van (vuurwapen)geweld en in het geval vuurwapengeweld is aangewend ongeacht of ten gevolge hiervan eenvoudig letsel of schade werd toegebracht.⁴⁵ Volgens de nota van toelichting bij het Landsbesluit organisatie, taken en bevoegdheden Landsrecherche waarborgen de inzetcriteria van de landsrecherche de objectiviteit, de onpartijdigheid en de in acht te nemen discretie bij het verrichten van

³⁹ Artikel 413 Landsverordening van 5 november 1996 houdende vaststelling van een nieuw Wetboek van Strafvordering, A.B. 2010, GT no. 1 en A.B. 2010, GT no. 30.

⁴⁰ Gemeenschappelijk Hof van Justitie van de Nederlandse Antillen en Aruba. 29 oktober 2008. ECLI: OGHNAA: 2008: BH7070. Zaaknummer: 167/2008.

⁴¹ Hoge Raad. 16 november 2010. ECLI:NL HR: 2010: BM0948. Zaaknummer 09/01236A.

⁴² Artikel 9 Rijkswet van 7 juli 2010, houdende regeling van de inrichting, de organisatie, het gezag en het beheer van de politie van Curaçao, van Sint Maarten en van Bonaire, Sint Eustatius en Saba (Rijkswet politie), Stb. 2010,337.

⁴³ Artikel 2 Landsbesluit, houdende algemene maatregelen, regelende de organisatie, taken en bevoegdheden van de Landsrecherche, AB 2013, GT no. 165.

⁴⁴ Aan het hoofd van de openbare ministeries in de landen staat één gezamenlijke Procureur-Generaal (PG), die kantoor houdt in elk land. Ingevolge artikel 3 van de Rijkswet openbare ministeries van Curaçao, van Sint Maarten en van Bonaire, Sint Eustatius en Saba wordt door de PG een hoofd van het kantoor van de PG in Sint Maarten aangewezen. Het hoofd van het kantoor ondersteunt de PG onder andere bij het toezicht op een behoorlijke opsporing en vervolging van strafbare feiten. In Sint Maarten is de AG hoofd van het kantoor van de PG.

⁴⁵ Artikel 2 lid 1 sub d en e Landsbesluit, houdende algemene maatregelen, regelende de organisatie, taken en bevoegdheden van de Landsrecherche, AB 2013, GT no. 165.

onderzoeken naar in dit geval gebruik van (vuurwapen)geweld door de politie.⁴⁶ De vereiste objectiviteit en vertrouwelijkheid kan in het gedrang komen in gevallen waarbij een politieagent zelf betrokken is. Tevens wordt door middel van de criteria de inzet van de landsrecherche afgebakend, waardoor in de andere gevallen andere opsporingsinstanties kunnen worden ingezet, zoals de integriteitsonderzoeksafdeling van het reguliere politiekorps. Verder vermeldt de nota van toelichting dat bij onderzoek door andere instanties met name gedacht wordt aan (strafrechtelijk) verwijtbare handelingen of gedragingen die niet in de feitelijke dienstuitoefening hebben plaatsgevonden c.q. niet als zodanig de integriteit van het overheidshandelen aantasten dan wel van geringe ernst zijn.

Na opname van de aangifte of als een intern onderzoek van het BIZ daartoe aanleiding geeft komt de zaak via het hoofd justitiële dienst bij de korpschef terecht, waarna deze overleg pleegt met de hoofdofficier van justitie. De hoofdofficier van justitie beslist of de AG al dan niet op de hoogte gesteld moet worden. Vervolgens beoordeelt de AG of de landsrecherche ingezet wordt.

Een respondent van de landsrecherche signaleert dat niet alle incidenten waarin de landsrecherche bevoegd is aan deze instantie worden gemeld. Een voorbeeld hiervan is een geval in 2014 waarin een politieagent buiten diensttijd zijn wapen heeft getrokken. Evenmin is de landsrecherche benaderd door de advocaat-generaal.

De AG en de hoofdofficier van justitie geven aan dat onder het begrip vuurwapengeweld wordt begrepen: daadwerkelijk schieten. Indien hiervan sprake is wordt de landsrecherche ingezet. Volgens de AG moet vuurwapengeweld worden onderscheiden van vuurwapengebruik. Onder dit laatste begrip valt volgens hem: het trekken van een vuurwapen zonder dat daarmee geschoten wordt. In dit soort gevallen verricht een andere instantie het onderzoek. De AG meent dat sprake is van een discretionaire bevoegdheid. Bovendien is de landsrecherche op dit moment onderbezet, waardoor volgens de AG bij sommige incidenten in overleg met de korpschef het BIZ wordt ingeschakeld in plaats van de landsrecherche.

Een onderzoek van de landsrecherche wordt afgerond met een eindproces-verbaal aan het OM. Het OM beslist vervolgens of de zaak voor de rechter wordt gebracht, geseponeerd wordt of op advies van de landsrecherche dan wel ambtshalve wordt overdragen aan de korpschef voor een disciplinaire afhandeling. Het hoofd BIZ geeft aan dat nadat de zaak geheel is afgehandeld door de landsrecherche vaak ook nog een disciplinaire maatregel wordt opgelegd.

Uit de Criminaliteitsbeeldanalyse blijkt dat de landsrecherche in de periode 2008 tot en met 2010 14 onderzoeken heeft gedaan naar zaken waarbij politieambtenaren betrokken waren. De meeste van deze onderzoeken zijn niet gespecificeerd in de CBA, maar het betrof in ieder geval 1 mishandeling en 1 bedreiging. Tevens wordt in de CBA aangegeven dat er mogelijk overlap is tussen de onderzoeken van de landsrecherche en het BIZ. De landsrecherche heeft cijfers verstrekt over het aantal behandelde zaken betreffende politiegeweld in de jaren 2011 tot en met 2014. In 2011 zijn geen zaken behandeld. De landsrecherche onderzocht 1 mishandeling in 2012, 1 bedreiging in 2013 en 2 schietincidenten in 2014.

Volgens 86% van de geënquêteerden heeft er sinds 2010 geen strafrechtelijk onderzoek naar hen plaatsgevonden en 1 persoon geeft aan onderwerp van een strafrechtelijk onderzoek te zijn geweest. 27% van de bevroagden meent dat sinds 2010 geen strafrechtelijk onderzoek heeft plaatsgevonden naar collega's, 38% meent dat in ieder geval 1 onderzoek heeft plaatsgevonden in die periode en 35% heeft anders, niks of weet niet ingevuld.

Analyse en conclusie

Opvolging van incidenten van politiegeweld vindt plaats door het KPSM en de landsrecherche. De korpschef moet conform de Ambtsinstructie politie binnen een dag het gebruik van geweld door zijn korpsleden melden aan het openbaar ministerie indien de gevolgen van het aanwenden van geweld door een agent daartoe naar het oordeel van de korpschef aanleiding geven, het aanwenden van geweld lichamelijk letsel van meer

⁴⁶ Nota van toelichting behorende bij het Landsbesluit, houdende algemene maatregelen van de 18de april 2007, regelende de organisatie, taken en bevoegdheden van de Landsrecherche (Landsbesluit organisatie, taken en bevoegdheden Landsrecherche), (P.B. 2007, no. 22). Dit landsbesluit is niet meer van kracht, maar de tekst van het wel geldende landsbesluit, houdende algemene maatregelen, regelende de organisatie, taken en bevoegdheden van de Landsrecherche (A.B. 2013, GT no.165) is identiek. Bij dit laatste landsbesluit is echter geen nota van toelichting aangetroffen.

dan geringe betekenis dan wel de dood heeft veroorzaakt, of gebruik is gemaakt van een vuurwapen en daarmee één of meer schoten zijn gelost. Hoewel dit volgens de wet niet altijd hoeft, stelt de korpschef het wapengebruik in de praktijk altijd aan het OM te melden. Het melden en rapporteren van geweld is reeds besproken in § 5.2.

De korpschef overlegt in de in de wet omschreven gevallen met de officier van Justitie en deze beslist of de AG ingelicht moet worden. Vervolgens is het aan de AG om in de wet genoemde gevallen de landsrecherche in te schakelen. De wet bepaalt dat de landsrecherche moet worden ingeschakeld ingeval een persoon overlijdt of (zwaar lichamelijk) letsel oploopt als gevolg van het aanwenden van (vuurwapen)geweld of vuurwapengeweld is aangewend ongeacht of ten gevolge hiervan eenvoudig letsel of schade werd toegebracht. De nota van toelichting bij het Landsbesluit organisatie, taken en bevoegdheden landsrecherche geeft over het begrip vuurwapengeweld geen uitsluitel, maar zowel de AG als de hoofdofficier van justitie menen dat de AG hier een discretionaire bevoegdheid heeft en dat slechts ingeval er schoten gelost worden de landsrecherche ingeschakeld hoeft te worden. In het door de landsrecherche genoemde voorbeeld zijn geen schoten gelost, waardoor deze instantie niet door de AG is ingezet.

Ongeacht het voorgaande is de Raad van mening dat de bedoeling van de wetgever voor ogen moet worden gehouden: de objectiviteit, onpartijdigheid en de vertrouwelijkheid bij het verrichten van onderzoek naar het gebruik van (vuurwapen)geweld moet in acht worden genomen. Dit wordt bevorderd door een andere instantie dan de werkgever van de politieagent die het wapen heeft getrokken of geweld heeft aangewend, in dit geval de landsrecherche, onderzoek te laten uitvoeren naar de toedracht van het incident. Iedere schijn dat de politie het incident 'onder de pet' wil houden, moet vermeden worden. Het is daarom belangrijk dat de landsrecherche in alle in de wet genoemde gevallen wordt belast met een onderzoek naar de toepassing van politiegeweld. In § 5.2 heeft de Raad reeds aanbevolen om het melden en rapporteren van geweldsgebruik meer aandacht te geven. Dit bevordert dat de AG en de landsrecherche in de in de wet genoemde gevallen op de hoogte worden gesteld.

Aanbeveling

- Schakel de landsrecherche in alle gevallen in waarin de dienst volgens de wet bevoegd is.

6

Geweld tegen politieagenten

Inleiding

De Raad onderzoekt in dit hoofdstuk het gebruik van geweld tegen politieagenten.

6.1 Veiligheid op straat

Bevindingen

Het gebruik van geweld is voorbehouden aan de politie. Burgers mogen geen geweld gebruiken tegen andere burgers en evenmin tegen de politie. Indien geweld tegen een politieagent is gebruikt kan de agent, net zoals alle andere burgers, overeenkomstig de wet aangifte doen bij de politie.

Geweld tegen politieagenten is in Sint Maarten een onderwerp waarover weinig tot niets bekend is. Het KPSM heeft geen cijfers voorhanden. In het afgelopen jaar is tegen 70% van de bevroegden minimaal 1 keer verbaal geweld gebruikt, waarbij een enkeling zegt hiermee vaak of elke dag te maken te hebben. Tegen 11% is in het afgelopen jaar geen verbaal geweld gebruikt en 19% heeft niks ingevuld. Jegens 43% van de geënquêteerden is minimaal 1 keer fysiek geweld gebruikt en tegen 41% is geen fysiek geweld gebruikt. De rest heeft niks ingevuld.

De IBT-docent van het KPSM geeft aan dat hij de indruk heeft dat er voor de staatkundige veranderingen meer geweld tegen politieagenten werd gebruikt. Geïnterviewden uit de advocatuur, van het KPSM, het OM en van de landsrecherche stellen dat geweld tegen politieagenten in Sint Maarten wel eens voorkomt, maar dat het geen structureel probleem is. Volgens de korpsleiding komt dit omdat de politie erin slaagt respect af te dwingen bij het publiek. Bij grote evenementen, zoals de Regatta en carnaval, is een verhoogd risico van geweldsgebruik tegen agenten, omdat er veel alcohol genuttigd wordt. Een deel van de geïnterviewden vindt dat het gebruik van geweld tegen agenten over het algemeen een bijkomend risico van het politievak is.

Analyse en conclusie

Hoewel respondenten spreken over incidenten, is tegen 26 geënquêteerden in het laatste jaar in ieder geval 1 keer verbaal geweld gebruikt. Tevens heeft tegen 16 personen in het afgelopen jaar tenminste 1 keer fysiek geweld plaatsgevonden. Volgens de Raad is van een structureel probleem van geweldsgebruik tegen de politie geen sprake. In § 5.1 heeft de Raad aanbevolen om tijdens de coaching, opleiding en training van politieagenten meer aandacht te besteden aan het omgaan met en het vermijden van het gebruik van geweld door politieagenten. Naar aanleiding van de resultaten van de vragenlijst verdient ook verbaal en fysiek gebruik van geweld tegen politieagenten meer aandacht van de korpsleiding. Hierbij kan gedacht worden aan het benoemen van oorzaken van het ongewenste gedrag van burgers jegens politieagenten en het oefenen van technieken om escalatie te voorkomen. Veel betrokkenen menen dat geweldsgebruik tegen politieagenten een bijkomend risico van het vak is, maar de Raad deelt deze mening niet. Zowel geweld door als tegen hulpverleners, waaronder politieagenten, is bij wet verboden.

Aanbeveling

- Besteed tijdens de coaching, opleiding en training van politieagenten meer aandacht aan het omgaan met en vermijden van het gebruik van geweld tegen politieagenten.

6.2 Geweld tegen politie

Bevindingen

Ook de politieagent kan evenals elke burger aangifte doen als tegen hem geweld is gebruikt. De aangifte wordt in dat geval door de recherche opgenomen. De landsrecherche doet geen onderzoeken naar geweldsgebruik van burgers tegen politieagenten.

Volgens een geïnterviewde van het bureau interne zaken doen agenten niet vaak aangifte van tegen hen gebruikt geweld. De politieagent doet meestal pas aangifte als het slachtoffer aangifte doet van buitenproportioneel gebruik van geweld door een politieagent.

Eén van de geïnterviewden bij het KPSM merkt op dat aangiftes van politieagenten vaak niet opgepakt worden door het openbaar ministerie, omdat volgens hem het OM geweld tegen de politie als een bijkomend risico van het vak ziet. Een respondent bij de landsrecherche veronderstelt dat als een officier besluit om een zaak niet naar zitting te brengen, hij hier een legitieme reden voor zal hebben. De korpsleiding geeft aan dat het OM in het verleden niet altijd even kordaat optrad, maar dat het OM thans elk geweld tegen een politieagent serieus neemt. Het OM bevestigt dit. De AG laat weten dat er geen vast beleid is, maar dat aan het gebruik van geweld tegen de politie hoge prioriteit wordt gegeven. Serieuze bedreigingen tegen de politie worden aangepakt, maar moeten wel bewijsbaar zijn.

22% van de ondervraagden vindt dat politieagenten een goede terugkoppeling krijgen over de aanpak van de daders die geweld tegen hen hebben gebruikt, 24% vindt van niet en 54% is neutraal. Van de geënquêteerden vindt 22% dat aangiftes van agenten over geweldgebruik tegen hen goed wordt opgepakt door het OM, 27% heeft een tegenovergestelde mening, 49% is neutraal en 2% heeft niks ingevuld.

De Raad heeft bij het KPSM cijfers opgevraagd betreffende het aantal aangiftes van gebruik van verbaal en fysiek geweld tegen de politie, maar heeft deze niet ontvangen.

Analyse en conclusie

Onderzoek naar aanleiding van aangiftes van geweld gebruikt tegen politieagenten vindt plaats, maar de mate waarin is onbekend. Nu de Raad geen cijfers heeft ontvangen van het KPSM kan niet op basis van cijfermateriaal een uitspraak worden gedaan over geweldsgebruik tegen agenten, maar volgens respondenten betreffen het incidenten. De meningen zijn verdeeld over de mate waarin opvolging door het OM plaatsvindt van aangifte door een politieagent.

6.3 Opvolging van klachten en aangiftes over geweld tegen de politie

Bevindingen

Als een agent het slachtoffer is van geweld door een burger kan hij daarvan zowel fysiek als emotioneel negatieve gevolgen ondervinden. Opvang van politieagenten en nazorg voor politieagenten kan van belang zijn, om onder meer uitval van personeel wegens ziekte te beperken dan wel te voorkomen.

Binnen het korps geldt de ongeschreven regel dat de primaire opvang van politieagenten plaatsvindt door de teamleider of chef. Bij traumatische ervaringen en schietincidenten maakt het korps naar eigen inzicht gebruik van externe deskundigen, zo vertelt de leiding. Het korps heeft een overeenkomst gesloten met een psychologe, voor zowel individuele als groepsopvang.

Meerdere geïnterviewden vinden dat het korps meer aandacht zou kunnen besteden aan de opvang en nazorg van agenten na een traumatische ervaring of incident. Ook 35% van de ondervraagde medewerkers van de BPZ vindt dat een agent onvoldoende gesteund wordt door de politieorganisatie na agressie of geweld. Tevens is 51% van mening dat nadat sprake is geweest van geweld tegen een agent aan hem of haar niet altijd nazorg wordt geboden. De heersende machocultuur zou debet kunnen zijn aan deze houding: men wordt veelal geacht om de volgende dag weer op het werk te verschijnen, terwijl de politieagent daar geestelijk niet altijd toe in staat is.

De korpsleiding heeft een andere mening en laat weten dat binnen het korps hier en daar nog van enige machocultuur kan worden gesproken, maar dat daar hard aan wordt gewerkt. 8% van de ondervraagde agenten vindt dat voldoende nazorg wordt geboden en 11% vindt dat de agent voldoende gesteund wordt door het korps.

Analyse en conclusie

Hoewel in geval van traumatische ervaringen opvang en nazorg voor de korpsleden door het KPSM is geregeld, geven een geïnterviewde en meer dan de helft van de geënquêteerden aan dat de opvang en nazorg door het korps voor verbetering vatbaar is. Dit kan erop duiden dat de door het korps getroffen voorzieningen niet bij alle korpsleden bekend zijn. Goede opvang en nazorg kan de schade voor zowel de betrokkenen als het korps verkleinen.

6.4 Opvang en nazorg van politieagenten

Bevindingen

Uit de antwoorden op de vragenlijst blijkt dat 46% van de medewerkers van de BPZ zich veilig voelt bij de uitoefening van zijn werkzaamheden, 11% zich onveilig voelt en 43% een neutrale houding heeft. Ongeacht de collega waarmee de bevrageerde werkt voelt 41% zich veilig, voelt 21% zich onveilig en 38% is neutraal.

Een geïnterviewde bij de landsrecherche vindt dat de mate van veiligheid van politieagenten op straat is afgenomen mede omdat de kwaliteit van de politieagenten in het korps is afgenomen en er niet voldoende wordt opgetreden tegen overtredingen. De korpsleiding heeft een tegenovergestelde mening. Volgens de leiding is de kwaliteit van de politieagenten niet afgenomen.

Of een politieagent buiten werktijd zijn wapen bij zich mag hebben kan volgens een respondent van het KPSM van invloed zijn op het gevoel van veiligheid van de betrokken politieagent. Al eerder is vermeld dat het ongeschreven beleid van het korps is dat, op een enkele groep na, politieagenten zelf mogen bepalen of zij hun wapen buiten diensttijd mee naar huis nemen. Het dienstwapen mag volgens de Ministeriële regeling kleding, bewapening en overige uitrusting politie slechts gedurende de dienstuitvoering worden gedragen en gebruikt.

Analyse en conclusie

De meningen zijn verdeeld over de veiligheid van politieagenten op straat. De Raad concludeert dat bijna de helft van de agenten meent veilig hun werk te kunnen doen in het publieke domein. Slechts een kleine minderheid van de geënquêteerden voelt zich onveilig.

Colofon

Raad voor de rechtshandhaving
Charles Vogesstreet 7 | Joeliva building Philipsburg | Sint Maarten
www.raadrechtshandhaving.com

September 2014 | J-25080